

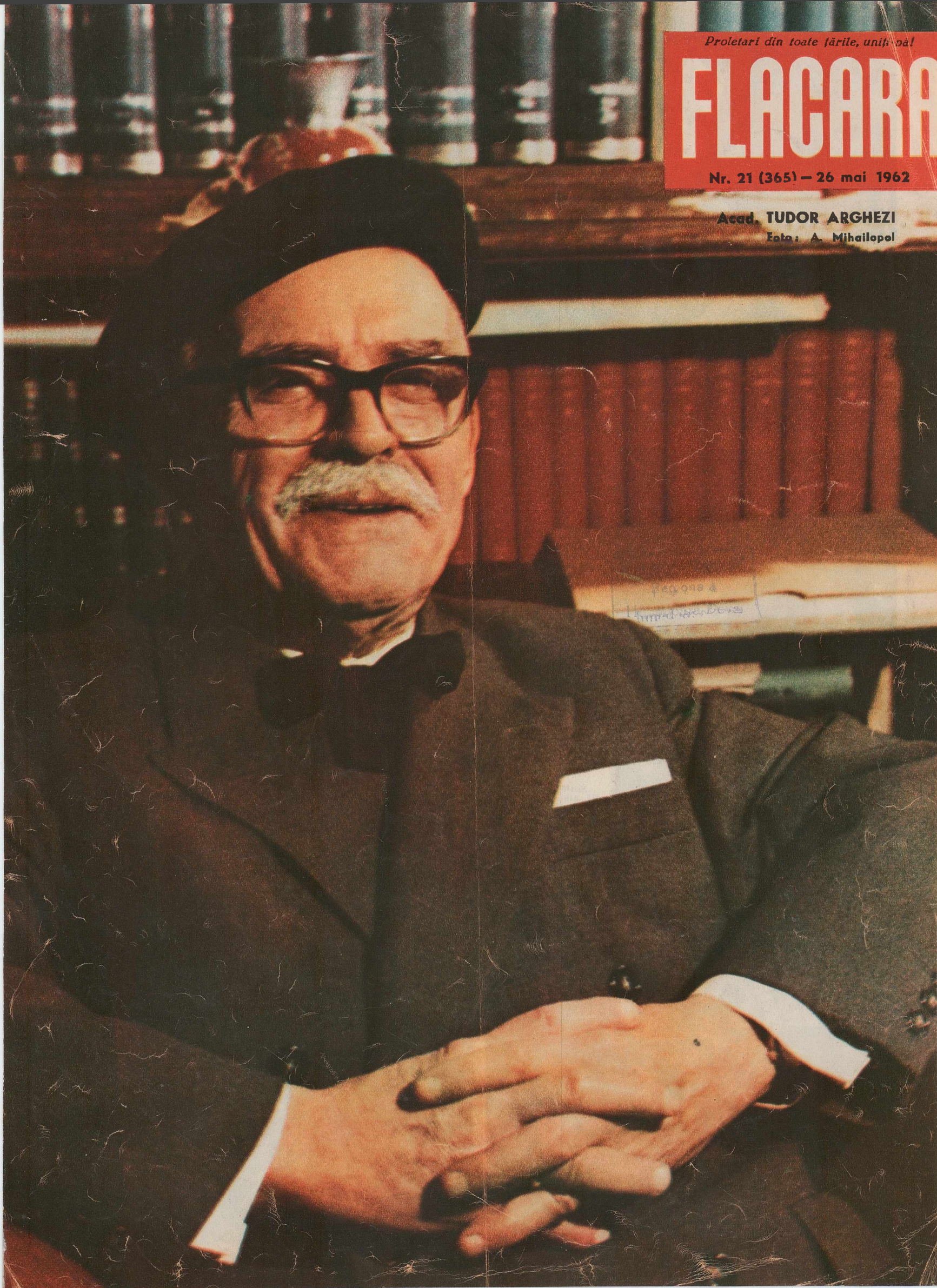
Proletari din toate țările, uniți vă!

FLACARA

Nr. 21 (365) — 26 mai 1962

Acad. **TUDOR ARGHEZI**

Foto: A. Mihailopol

CANNES, 1962

Miercuri seara s-a încheiat, cu prezentarea filmului „Crima nu rentează” și cu festivitatea decernării premiilor, cel de-al XV-lea Festival Internațional al filmului de la Cannes.

A fost un veritabil maraton cinematografic, care a pretins celor pasionați de film darul ubicuității. Într-adevăr, în afara celor patru filme (dintre care două de lung metraj) prezentate zilnic în Palatul festivalului, un „festival paralel” făcea săli pline în cinematografele de pe strada Antibes, care adăposteau filmele prezentate în afara competiției. Anul acesta a mai avut loc și o „Săptămână a criticii”, veritabil „Festival al căutărilor”, grupind 7 opere ale unor tineri autori, puțin sau de loc cunoscuți, din diferite colțuri ale lumii.

Filmul românesc „S-a furat o bombă” a fost salutat pentru suflul optimist ce-l aducea într-o atmosferă depresivă întrefinută de filme ca „Îngerul violenței” (S.U.A.), „O lume ciinească” (Italia), „Nevinovații” (Anglia) etc.

După aprecierile criticilor, festivalul are meritul de a fi revelat câteva opere cinematografice semnificative, printre care „Cînd copacii erau mari” (Lev Kulidjanov — U.R.S.S.), „Eclipsa” (Antonini — Italia), „Făgăduiala” (Anselmo Duarte — Brazilia) și „Cleo de la 5 la 7” (Agnès Varda — Franța).

Pe malul însorit al Mediteranei s-au întâlnit trei tinere vedete: actrița sovietică Inna Gulai (mișloc), Marie-José Nat (Franța) și Suzette Stilleweert (Olanda).

Critica și publicul festivalului sînt unanimi în aprecierea calităților inovatoare ale filmului sovietic „Cînd copacii erau mari” al regizorului Lev Kulidjanov, cu Inna Gulai și Iuri Nikulin în rolurile principale.

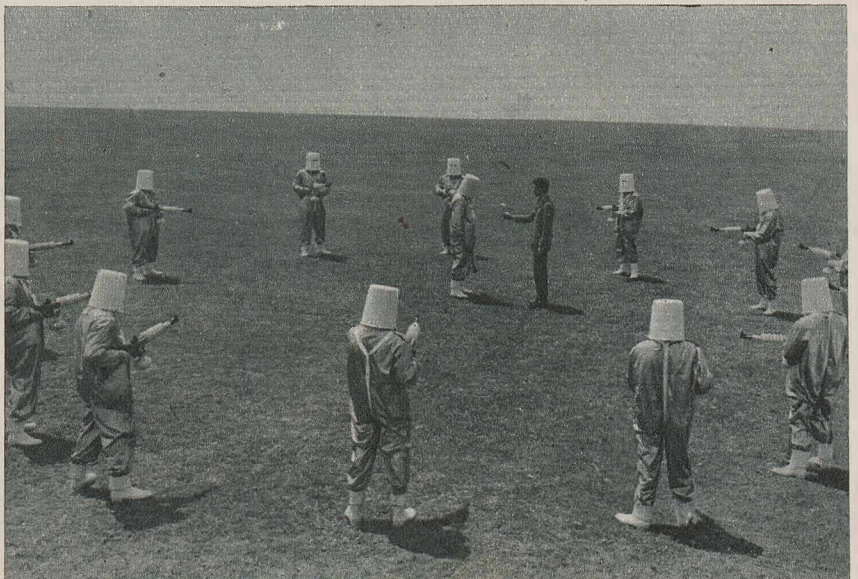
Dansatorii Ludmila Tcherina și Milenko Banovitch sînt protagoniștii filmului experimental francez „Amanții din Te-ruel”, în care regizorul Raymond Rouleau a îmbinat drama cu baletul, poemul vizual cu cel muzical într-o creație de un gen nou.

Noile cinematografii ale Africii și-au trimis și ele reprezentanți la festival. În fotografie: Nannette Senghor, interpreta principală a filmului senegalez „Liberté 1”.

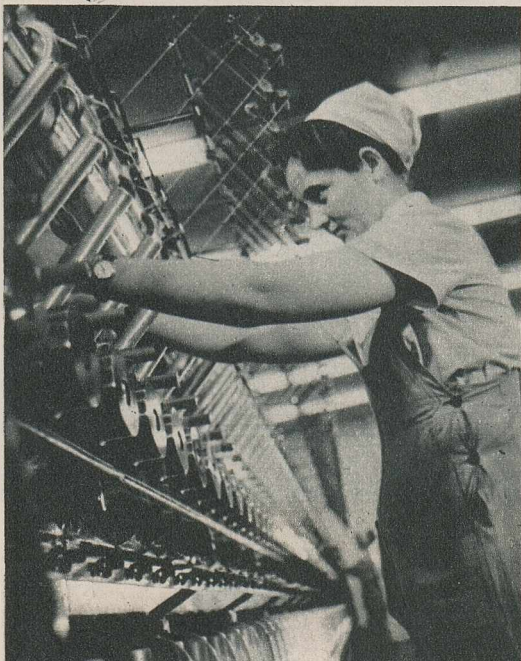

Numeroase conferințe de presă, recepții, cocteilurile au prilejuit întâlniri între cîneaști din toate țările. În fotografia noastră actorii francezi Jeanne Moreau și Jean-Claude Brialy.

Katharine Hepburn are o remarcabilă creație în filmul american „Lungă călătorie în noapte”, care adaptează pentru ecran o piesă a dramaturgului Eugene O'Neil.

Filmul românesc „S-a furat o bombă” s-a bucurat de atenție din partea publicului și a presei franceze care a subliniat mesajul său umanist.

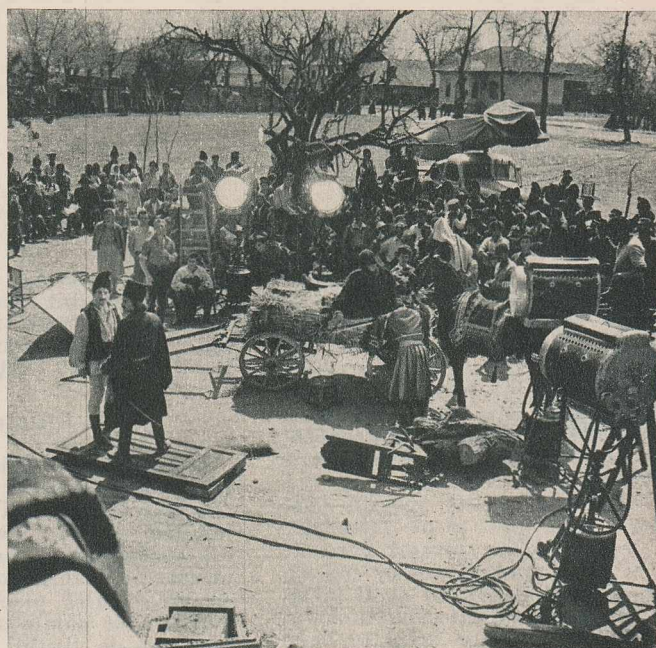

În întâmpinarea Adunării reprezentanților mișcării pentru pace din R.P. Română au avut loc în București și în unele centre regionale adunări organizate de comitetele de luptă pentru pace. În fotografie: aspect de la adunarea ce a avut loc la București.

La uzinele de relon-rolan de la Săvinești s-a realizat recent un nou și valoros produs textil: firul așa-numit voluminos. El este obținut din firul de relon printr-un procedeu de falsă torsiune și are nu numai o rezistență deosebită, ci și aspectul unui fir de cea mai bună lână.

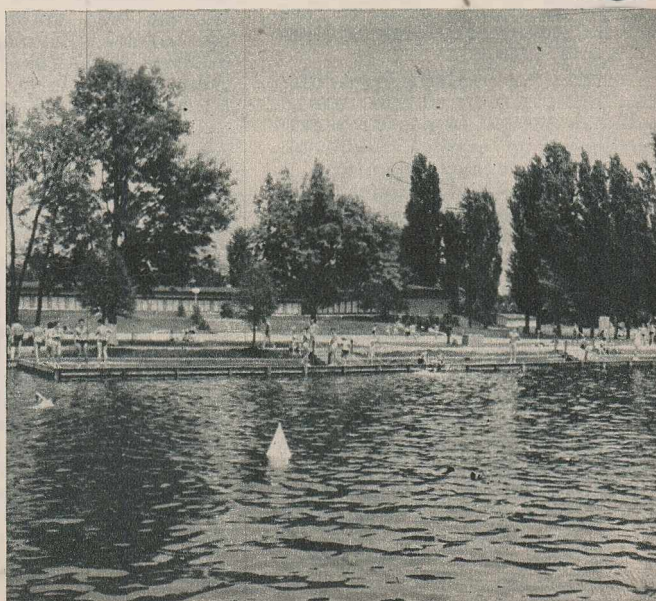
Excursiile la „Poiana narciselor“ au intrat în tradiția iubitorilor de drumeție. Îmbietoarea pujiște de la poalele Făgărașilor atrage în fiecare duminică mii de excursioniști cărora O.N.T. le asigură o deplasare comodă și plăcută.

După scenariul lui Mihnea Gheorghiu și în regia lui Lucian Bratu, studioul de filme artistice „București“ toarnă în prezent filmul în două serii pentru ecran lat „Tudor Vladimirescu“. În fotografie: se turnează o scenă din film la Preajba, în apropierea Craiovei.

La stațiunea experimentală legumicolă de la Ișalnița (regiunea Oltenia) s-au obținut importante cantități de roșii și alte legume timpurii pentru aprovizionarea orașelor.

Încă „timid“ totuși... s-au deschis ștrandurile. La „Floreasca I“ se pot vedea în fotografie primii „viteji“ care, în ciuda capriciilor climatice, au ținut să onoreze cu prezența lor ziua fixată pentru redeschiderea ștrandurilor bucureștene.

Am

O inginerul agronom ne vorbea cu vădită plăcere despre amfiteatru. Punea atîta pasiune în descrierea lui, încît, fără să-l fi văzut încă, ni-l imaginam urcînd superb,

treaptă cu treaptă, spre culmile dealurilor.

Dar unde să fie această construcție uriașă? — ne întrebam. Căci în goana căruței care ne purta pe drumul vicinal nu zăream pînă la orizont decît întinsele ogoare ale colectiviztilor din Băleni: un covor uriaș în două culori, una dată de verdele grîului, cealaltă de ogoarele negre de curînd arate, din care răsăreau timide firele de porumb. Nici un petec de pămînt lăsat la voia întîmplării.

Iată la dreapta o văiuță. Căi urcă iute panta domoală a șleaului. Și deodată în fața noastră apare amfiteatrul. Terase lungi cuceresc treaptă cu treaptă pantele abrupte, într-o simetrie care îți dă într-adevăr senzația că te afli pe un stadion uriaș. Și fără să vrei aștepți din clipă în clipă să apară atleții.

— Aici nu creșteau decît aliorul, pirul și porumbarul care îl folceau țărani la netezirea arăturilor — ne explică inginerul. După cum vedeți, pămîntul e cernoziom puternic erodat. Noi am făcut din ripele acestea un amfiteatru. Vă place?

Fără îndoială că am fost impresionăți și nu numai de frumusețea peisajului nou creat, dar și de amploarea lucrărilor. De aceea ne-am interesat de desfășurarea și condițiile în care au fost executate terasările.

— Zecile de hectare — ni s-a relatat — n-au putut fi redete în circuitul producției fără mobilizarea tuturor forțelor de muncă din comună. Colectiviztii celor două gospodării au muncit cot la cot și datorită acestei intraturătorii s-au realizat pe toate

pantele platforme. Președintele nostru a vorbit despre această rodnică colaborare și în cuvîntul său la sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale.

Risipirea îndoielii

La început, hotărîrea consiliului de conducere al gospodăriei colective Băleni II a stîrnit îndoieli. Oamenii aveau înaintea ochilor imaginile pantelor sterpe, pe care nici caprele nu se abăteau cu prea multă plăcere. Cum să faci roditor pămîntul acesta roșcat, plin de vizuini de nevăstui-că? Dealurile nu le poți transforma în șes roditor! — murmurau oamenii. N-o să fie păcat de zilele de muncă în care ai trudit pentru un rod zadarnic?

Hotărîrea consiliului avea un țel precis: punerea în valoare a celor 120 de hectare de terenuri erodate și neproductive, în pantă, care se aflau pe cuprînsul gospodăriei. Sînt îndoieli? Nici nu se poate altfel, cînd din moși-strămoși oamenii l-au apucat așa! Vorbele prea multe nu conving pe nimeni. Numai încercarea practică poate risipi îndoiala lui alde moș Ioniță Marin și a altora de-o seamă cu dînsul, care bat pasul voinicește spre optzeci de ani.

Consiliul hotărîște ca tehnicianul agronom Șerbănescu Niculae să înceapă lucrările. Comuniștii Stoian Frosică, Sîrbu Niculae, Nicu Carp și mulți alții se alătură pe dată. Dar „tradițiile“ funcționează din plin. În prima zi, la lucrările de terasare n-au venit decît 150 de oameni. Însă chiar acest mîunchi, forța de șoc, avea să constituie cel mai puternic nucleu mobilizator.

— E adevărat că nici via, nici pomii pe care-i plantăm n-o să dea roade decît peste 3-4 ani. Voi vreți să așteptați pînă atunci ca să ne dați dreptate? — întrebau pe cei care murmurau în barbă.

Grea întrebare! S-ar putea să

aibă dreptate alde Stoian — își ziceau cei neîncrăzători. Și tehnicianul agronom nu-i copil: are doar părul alb; nu se apucă el de o treabă zadarnică! Omul cu părul alb reprezenta știința. Și față de ea, toți aveau un tainic respect.

— Fie! Venim pe răspunderea voastră.

A doua dimineață șase sute de colectiviztii se înșirau de-a lungul coastelor sterpe. Benzile și terasele apăreau văzînd cu ochii. În cinci zile erau terasate 7 hectare. La sfîrșitul acțiunii — 28 de hectare. Toate acestea se petreceau în anul 1958. De atunci au trecut patru ani. Și într-o zi, stînd la taclale cu moș Marinoaia, cu un pahar în față, îl întrebam:

— Ce vin e ăsta moș Ghiță?
— Riesling.
— Și de unde l-ai adus, bre?
— Cum de unde? E de pe terasele noastre.

— Păi ziceai că niciodată... Dar moș Ghiță nu vrea să recunoască nici în ruptul capului că a spus cîndva că pe Coasta Mare și pe Rădiu n-o să crească viță nobilă.

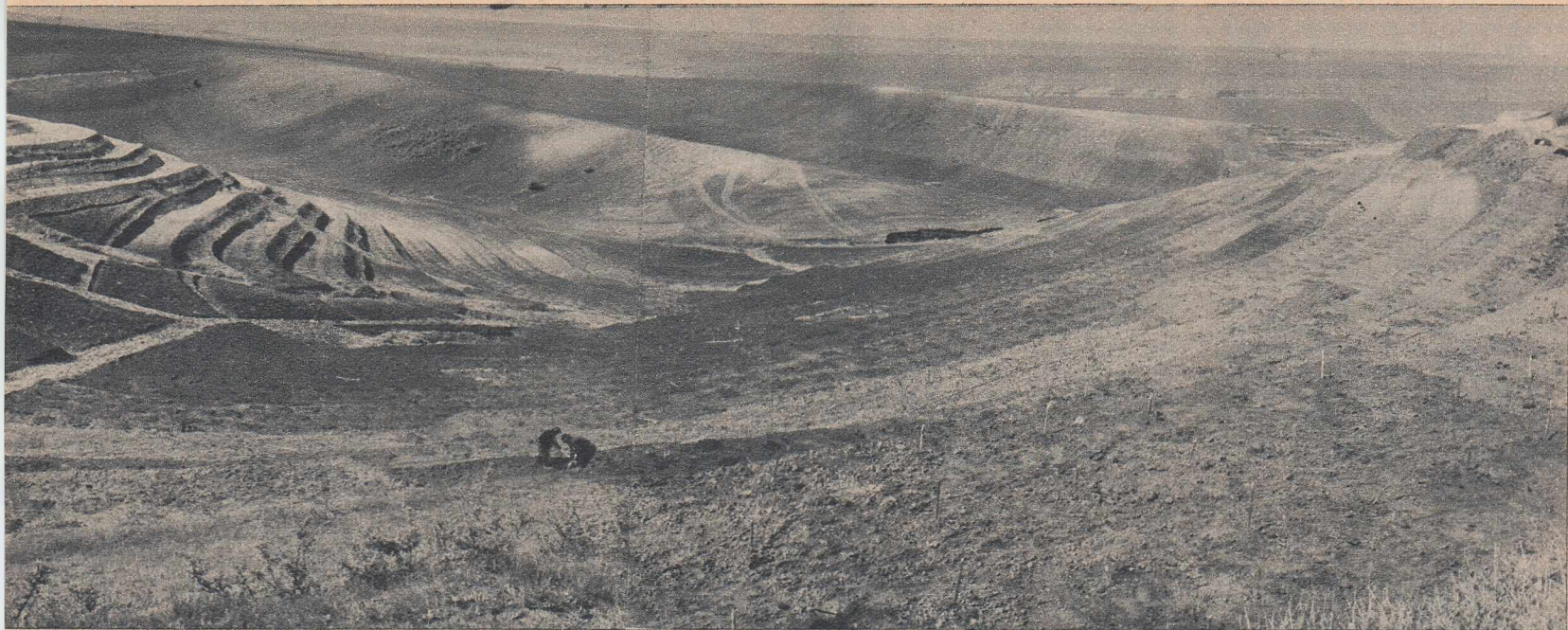
— Lasă, bre, poveștile astea. Ascultă mai bine gherurile astea ale marelui nostru poet moldovan Vasile Alecsandri...

Nu puteam să nu-i dau ascultare celui mai mare recitator din comuna Băleni.

Pornind de la 3 kg de struguri

În decurs de patru ani, în G.A.C. Băleni II s-au valorificat 108 ha. Pe unele dealuri, acum terasate, a fost încercat, cu ani în urmă, ovăzul și porumbul, dar recoltele obținute s-au dovedit absolut nerentabile: 200-300 kg ovăz și 300-350 kg porumb la hectar. Și iată că s-au realizat terasele, care au dat o nouă

După muncă...

Terasele... Un uriaș amfi-
teatru plantat cu vii.

iteatrul

Pe Gherghina Sirbu am
oprit-o o clipă să o foto-
grafiem.

valoare pământurilor sterpe. Dispărând ravenele și ogașele, apele nu mai spală straturile de pământ cu valoare nutritivă.

Alecu Crăciun, care nu este numai harnic președinte de gospodărie, ci și priceput în ale economiei și statisticii, ne-a făcut următoarele calcule: un hectar de platformă are plantați în medie 3.900 de butuci de viță nobilă. În condițiile unei clime normale, și a unei îngrijiri tehnice corespunzătoare, de pe fiecare butuc se pot obține cel puțin 3 kg de struguri. Făcând o simplă înmulțire, calculul ne arată că de pe un hectar se pot recolta 11.700 kg struguri.

— Când m-am întors de la recenta sesiune extraordinară a Marii Adunări Naționale — ne-a relatat tovarășul Crăciun — am

povestit tovarășilor colectivști despre dezbaterile care au avut loc. Noi am tras multe și folositoare învățăminte din istorica sesiune. De un mare imbold în munca noastră au fost prețioasele indicații ale tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej cu privire la dezvoltarea diverselor ramuri în gospodăria colectivă, folosirea cât mai eficientă a pământului și, cu deosebire pentru noi, punerea în valoare a terenurilor puternic erodate. Chiar din primele zile după sesiune noi am continuat și cu mai multă însuflețire lucrările de terasare începute. Rezultatele le-ați putut vedea și dumneavoastră. E amfiteatrul, cum îl numește cu mândrie inginerul nostru agronom.

În 1961 gospodăria Băleni II a

obținut pe terasele plantate cu viță nobilă o medie de 8.600 kg struguri la hectar. Începuturile și lipsa de experiență n-au făcut posibilă atingerea unei recolte record. Dar chiar acest început demonstrează eficacitatea economică a plantărilor pe terase bine întreținute. Analiza a arătat că din recolta unui hectar neterasat se obține doar un venit de 300-400 lei. Valoarea ultimei recolte de struguri pe hectar terasat s-a ridicat la 21.500 lei. Adică de 50 de ori mai mult.

Din cele 108 hectare redede în circuitul agricol, 43 sînt plantate cu pomi fructiferi. 23 dintre acestea vor da rod pentru prima oară în acest an. Cum livada a fost bine îngrijită, Alecu Crăciun scontează pe o producție de 30-40

de kg fructe de fiecare pom, ceea ce înseamnă un venit de cel puțin 5.000 lei la hectar.

Bătrînii

Cînd bătrînii au auzit pentru prima oară despre aceste cifre nici nu bănuiau că mulți dintre dinșii vor contribui la realizarea lor. Dar pîrîndu-li-se prea frumoase ca să fie adevărate, au răspuns printr-o glumă ca nu cumva „tinerii“ să se descurajeze: bine măi copii, numai că noi n-o să apucăm toate roadele astea...

Nu din întîmplare, ci cu bună știință, la întreținerea pomilor și viilor a fost repartizată o brigadă cu mulți bătrîni. Trei ani au arăcit ei primăvara viile și toamna le-au îngrijit; iar gluma aceasta se auzea în fiecare anotimp. Cînd ploile curgeau zile în șir neîntrerupt sau cînd zăpezile se topeau oamenii stînd la taclale se întrebau cu teamă dacă terasele vor rezista la năvala apelor.

— Și-au rezistat moș Ghiță? — îl întrebăm noi pe moș Marinoaia, căruia acum îi face mare plăcere să ne spună tot felul de istorii despre terasare.

— Au rezistat bine! Ce, te pui cu știința agricolă?

Omul cu felinarul

O dată Dumitrache Popa s-a sculat cu noaptea în cap, și a pornit-o de unul singur la terase. După cîteva ore, dimineața, a sosit și grosul brigăzii. Mare le-a fost oamenilor uimirea cînd l-au găsit pe Dumitrache pe platformă și cu felinarul la el.

— De ce l-ai luat, tovarășe Popa?

— Să văd, că astă-noapte n-a fost lună.

— Și ce nevoie aveai matala de lună?

Comunistul Stoian Frosică, unul dintre colectivști care au lucrat cu însuflețire la transformarea pantelor aride în platforme roditoare (fotografia 1). Harnic președinte al gospodăriei colective Băleni II, Alecu Crăciun (fotografia 2).

La arăcitul viei, inginerul agronom Petre Dumitrescu se sfătuiește cu moș Ghiță Marinoaia.

CARTI

Francisc MUNTEANU:

PRIETENUL MEU ADAM

Ne mărturisim, de la bun început, satisfacția că Francisc Munteanu menține prezentă pe sautierul creației sale practice schițele. Autor al unor romane care s-au impas, în genere, prin autenticul vieții evocate, creator al unor interesante scenarii de filme, imbiat, nu fără bune rezultate, de cinceste indeletniciri regimorale, prozatorul nostru revine, în activitatea sa, asupra așa-numitului gen scurt, abandonat, din păcate, de unii scriitori care navighează exclusiv numai pe apele întinse ale romanului, mai mult sau mai puțin fluvial. Ne bucură aceste reveniri, pentru că, din cînd în cînd, ne întîmpină printre schițele și povestirile lui Francisc Munteanu lucrări de-a dreptul antologice. Așa cum se întîmplă

și cu acest ultim volum: Prietenul meu Adam, care, deși are între copertele sale și o cantitate de balast, conține însă în mod apreciabil narațiuni corespunzătoare talentului recunoscut al autorului. Negîndim, de pildă, la schița Ajutorul roșu: aici, în rînduri puține, cu o impresionantă economie a mijloacelor artistice, trăiește, nîmbată de o caldă umanitate, figura soției unui ilegalist arestat

de autoritățile burgheze; în ciuda luciei sale sărăcii, femeia nu neglijează de a da modesta, dar devotata ei contribuție la fondul ajutorului roșu. Menționăm, în continuare, ca pe o izbită povestire Circurul, unde, cu dulogie de loc melodramatică, se sugerează recăpătarea, în condițiile regimului nostru, a demnității de către o categorie de oameni care altădată își duceau existența la întîmplare, în condiții umilitoare. În povestirea Un om cenușiu ni se relatează, nu fără generalizare de simbol, procesul trezirii conștiinței cetățenești, a multor oameni bucuoși a-și marca prezența, cu ceea ce au ei mai bun, în opera de făurire a vieții noi din țara noastră. De asemenea, considerăm reușite povestirile: Adam, Intorcerea, Sărutul, Tavanul cu stele.

Ca și în alte lucrări anterioare, Francisc Munteanu ni se prezintă și în Prietenul meu Adam ca un povestitor degajat, adresîndu-se direct cititorului, cu aerul de a relata faptele așa cum le-a perceput ei în realitate; în subtextul acestui dialog cu lectorii există parcă intenția subtilă a autorului de a nu face literatură, de a prezenta actul vieții ca document strict, fără amestecul prea insistenț al scriitorului. E aici doar o modalitate de creație, un procedeu literar; autorul, disimulîndu-și imixtiunea, operează, în fond, o selecție riguroasă a datelor vieții, alegîndu-le pe celea care-i servesc tendința și scopul urmărit. Acest procedeu contribuie și el la impresia de autenticitate a celor mai multe din scrierile lui Francisc Munteanu. Cîteodată însă procedeu, împins la extrem, duce la înfățișarea neprelucrată artistică a realității; în acest caz, paginile au sunet sec, fără ecou, așa cum îl întîlnim în Inovatorul sau Sfatul care rălmă doar schița unor schițe.

Nu ne îndoiim că astfel de deficiențe se vor diminua pe drumul maturizării artistice a scriitorului; artificial și pripeala nu au ce căuta în opera unui scriitor dotat cu o deosebită capacitate de a pătrunde în miezul vieții și de a comunica cele observate viu și semnificativ.

Traian STOICA

— Să lucrez, tovarășe.
Toată lumea a făcut haz de hărnicia lui Dumitrache, numai brigadierul Stoian nu.

— Asta e mentalitate învechită — ne argumentează dînsul, relatîndu-ne întîmplarea. Noi trebuie să muncim organizat. Nu putem lăsa pe nimeni să lucreze pînă la epuizare, cum era obișnuit înainte.

O fi avînd dreptate brigadierul Stoian. Argumentul lui nu poate fi contrazis. Dar întîmplarea mai are și alt tîlc. Și iată pentru ce: o viață întreagă înainte de a fi fost colectivist, Dumitrache a muncit pe brînci, fără a dobîndi cîștie ce. Și iată deodată că omul simte că trăiește mai bine. Îndestularea aceasta e rodul muncii lui în noile condiții de viață. Alunci de ce n-ar fi și mai harnic? De ce n-ar lucra cu tot atîta rîvnă, ba chiar mai multă, decît atunci cînd era un individual? Asta de fapt înseamnă dragoste și atașament față de gospodărie.

★

Urmînd indicațiile partidului cuprinse în Raportul prezentat la sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale de către tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej în care se arată că: „Terminarea colectivizării creează condiții favorabile pentru o largă acțiune de mobilizare a maselor țărănimii la executarea lucrărilor de combatere a eroziunilor, de desecare a terenurilor cu exces de apă, de îndiguire a suprafețelor inundabile, de punere în cultură a terenurilor nisipoase și a sărăturilor, ridicîndu-se pe toate căile fertilitatea solului“, colectivității au hotărît ca, pînă la sfîșitul anului 1963, toate suprafețele slab productive și erodate din perimetrul gospodăriei Băleni II să fie plantate cu viță de vie și pomi. Valoarea produselor obținute pînă acum de pe noile terase s-a ridicat la circa 300.000 lei. Această valoare va crește în anii viitori cu încă zeci de mii, contribuind nemijlocit la întărirea economică a gospodăriei și în același timp la ridicarea nivelului de trai al colectivităților.

Cornel BOZBICI
Fotografii de Tralan PROSAN

DISC

De curînd a apărut prima înregistrare din noua colecție editată de casa noastră de discuri „Electrecord“ și intitulată „Mari cîntăreți romîni“. Ca un omagiu adus unuia dintre cei mai iubii și mai populari cîntăreți de operă din țara noastră, discul inaugural este dedicat lui George Niculescu-Basu. Personalitate artistică puternică, posesor al unei voci neobișnuite, care timp de cîteva decenii a încîntat pe iubitorii muzicii vocale, actor dotat cu bogate resurse scenice, George Niculescu-Basu s-a impus ca remarcabil interpret al rolurilor lui Mefisto și Don Pasquale. Din păcate el a fost nevoit să efectueze o serie de înregistrări în condiții tehnice rudimentare; din această cauză multe din neuitatele sale creații stau abandonate în cele cîteva discuri de ebonit, uzate și prăfuite, editate cu decenii în urmă. Recondiționarea acestor vechi înregistrări reprezintă un autentic succes al tehnicienilor noștri de sunet, defectele specifice captării electromagnetice fiind reduse la minimum. Datorită laudabi-

lului lor efort, putem asculta astăzi, în interpretarea lui Niculescu-Basu, celebra „arie a calomniei“ din „Bărbierul din Sevilla“, duetul comic Norina-Don Pasquale din opera lui Donizetti, aria lui Standeker din „Armurierul“ lui Lortzing sau cîntecul lui Varlaam din „Boris Godunov“ de Mussorgski.

George Niculescu-Basu a fost un iubitor și răspînditor al muzicii populare romînești și un minunat interpret de cîntece satirice populare. „Șapte babe“, „Eu cînd zic: mă duc, mă duc“, „M-a vorbit de rău vecina“ sînt numai cîteva din cele opt piese care acoperă o întreagă față a acestui disc de 30 cm.

Am recomanda continuarea popularizării înregistrărilor vechi ale cîntăreților noștri care au realizat valoroase interpretări. Așteptăm cu nerăbdare celelalte apariții ale acestei colecții, la a cărei inaugurare s-a pășit „cu dreptul“.

Se cuvine să remarcăm prezentarea grafică a mapei discului, precum și textul care o însoțește, semnat de maestrul George Niculescu-Basu.

Povestea vorbeii

CÎTEVA COMPARAȚII UITATE

Am arătat cu alt prilej că, în ciuda aparențelor, cuvinte ca mușchi, mandarină sau cobra sînt vechi comparații (mușchi însemnînd la origine „șoricel“, mandarină „fruct care seamănă la culoare cu fața malaezilor“, cobra — „glugă“). Iată acum alte exemple:

De la semen „sămînță“, latinii au format substantivul seminarium cu înțelesul de „pepinieră“, adică loc unde semințele sînt lăsate să încolțească pînă dau naștere unei plante, care urmează să fie transplantată într-o grădină sau livadă. Cuvîntul acesta a căpătat și un sens figurat: instituție de educație, de creștere a tinerei generații, cu un singur cuvînt — școală. Seminarul nostru este deci asemuit, printr-o comparație, cu o pepinieră.

Printre numeroasele dansuri ale băștinașilor din America există și unul care a atras luarea aminte a europenilor prin mișcările lui caracteristice, care păreau să imite mersul vulpii. Dansul a primit de aceea numele englezesc fox-trot, de la fox „vulpă“ și trot „mers grăbit“. Comparația aceasta cu „pasul vulpii“ nu credem că e prea sugestivă. Dacă ea vi s-a părut forțată, ce veți mai spune aflînd că țigara își datorează numele comparației cu un... greier? Spaniolii, dînd dovadă de foarte multă imaginație, au asemuit forma țigării cu trupul insectei și au creat pentru noul obiect un cuvînt aproape identic cu numele greierului. Astăzi, spaniolii numesc țigara „cigarro“, iar greierul „cigarra“. O dată cu țigările, numele lor spaniol s-a răspîndit în lumea întreagă, suferind unele mici modificări fonetice.

Sorin STATI

In 1914 armatele Kaiserului porneau la război „cu victoria în raniță”. Așa declarau vocile oficiale. Militarismul german se străduia de decenii

întregi să creeze mitul „invincibilității” mașinii sale de război. O mașină care aducea automat milioane în casierile marilor monopoli, care îmbogățea fantastic trusturile Reusch-Stinnes, Roehling, pe Fritz Thyssen, Mannesmann și compania. Țelurile cu care conducătorii Germaniei intrau în război erau... modeste: crearea unui stat care să includă Austria, Ungaria, Olanda, Elveția, țările scandinave; care să anexeze cel puțin coasta septentrională franceză ca și Polonia, care să permită expansiunea în Ucraina și să adauge noi cuceriri coloniale imperiului german. „*Armata noastră e de neînfrânt*” — declara generalul Ludendorff în adeziunea totală a superiorului său imediat, feldmaresalul von Hindenburg.

După patru ani de război, la 28 septembrie 1918, același general Ludendorff transmitea un raport desperat declarându-se pentru „un armistițiu imediat”. La 2 octombrie, von Hindenburg avertiza la rîndul său că „armata germană e în situația de a nu mai putea aștepta nici 48 de ore”. Puțin mai târziu, armistițiul era semnat la Rethondes, în Franța. „Invincibila armată” depunea supusă armele. Visurile de cuceriri în Europa și în celelalte continente cedau locul necruțătoarei realități a înfringerii, cu tot ce implica ea: obligativitatea plății datoriilor de război, pierderea tuturor coloniilor, interdicția de a mai dispune de o putere militară etc., etc. Kaiserul și imperiul său dispăreau din istorie. Poporul german își făcea bilanțul „avantajului” de a fi fost condus de tradiționala clică a belicoșilor: peste două milioane de morți și patru milioane de răniți; pagube materiale imense; foamete. Ar fi fost firesc ca teoreticienii „invincibilității”, transformați în practicieni ai înfringerii, să se decidă la tăcere. Și totuși, a doua zi după încheierea păcii, exponenții marilor trusturi, împreună cu colaboratorii lor din cadrul vechiului stat major german, începeau acțiunea siste-

**NACHT
UND NEBEL**
militarismul
german (II)

matică de instaurare a unui spirit de revanșă. Pentru aceasta ei inițiau o vastă campanie de răsturnare a adevărului: „Armata germană n-a fost înfrîntă pe cîmpul de luptă. I s-a dat o lovitură pe la spate. A fost lovită din interior de către defetiști, de pacifiști, de democrați”. Tema este reluată, amplificată, răspîdită cu bani grei. Sînt puși să vorbească în acest sens generalii care știau mai bine ca oricine că nu e adevărat ce spun. Ludendorff uită peste noapte cele scrise în raportul său în care arăta că nu mai

poate ține piept pe front. Amintindu-și doar că în cartea „Războiul total” lansase formula „Bis zum Messer!” („dacă va trebui ne vom bate și cu cuțitele”) el clamează în patru vinturi că armata germană nu a fost înfrîntă pe plan militar, că fără „lovitura din interior” această armată ar fi biruit și, pe această bază, Ludendorff cere pregătirea unui nou război: total!

Campania țintea, între altele, să răstoarne precara „republică de la Weimar”. Era jenantă pentru militariști și susținătorii lor chiar

și această republică pseudo-democratică, în al cărei parlament totuși membrii opoziției mai ridicau din cînd în cînd problema marilor trusturi și a veniturilor lor; acest stat în care se creaseră sindicate și se formulau revendicări muncitorești față de patronat, în care se auzeau voci chemînd la o reală politică antimilitaristă și la efectivă democratizare a Germaniei postbelice,

„INVINCIBILA ARMATĂ”

în care — în fine — se petrecea un lucru „îngrozitor”: exista un partid comunist.

Cu părinteasca binecuvîntare a învingătorilor...

Bineînțeles, acțiunea militaristilor nu se limitează la tărîmul propagandistic. Imediat după încheierea păcii, cercurile revanșei încep încălcarea clauzelor tratatului de la Versailles, camuflînd în depozite clandestine materialul de război rămas nedistribuit în lupte, ascunzînd, sub denumirea de „birouri de studii”, continuarea cercetărilor științifico-militare. E de la sine înțeles că toate aceste „secrete” erau bine cunoscute în cancelariile occidentale. Și totuși Washingtonul, Londra, Parisul închid binevoitor ochii. Explicația? În 1917 se petrecuse un eveniment care zguduise lumea întreagă: Marea Revoluție Socialistă din Octombrie instaurase prima putere a muncitorilor și țărănilor. E adevărat că specialiștii exportului de contrarevoluție desfășuraseră prompt acțiunea intervenționistă. Dar tînărul stat sovietic se dovedise de neînfrînt. Mai mult: flacăra revoluției se întinsese cu repeziciune în întreaga Europă. Știrile se adunaseră tot mai „îngrijorătoare” pe mesele cancelariilor occidentale. Ianuarie 1918 — revoluție proletară în Finlanda; noiembrie 1918 — revoluție în Germania; 1919 — putere sovietică în Ungaria, în Slovacia, în Bavaria. Între 1918 și 1921 mișcarea revoluționară ia tot mai mare avînt în Italia, Franța, Belgia, Anglia, Polonia, Bulgaria. În România, mișcarea muncitorească cunoaște un puternic avînt revoluționar. Pretutindeni lupta maselor pentru eliberarea lor socială se împletește cu lupta pentru sprijinirea tînărului stat sovietic, pentru apărarea Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Astfel, un mare pericol venea să complice existența celor ce se obișnuiseră, din tată în fiu, să se considere stăpînii necontestăți ai popoarelor. „O stafie bîntuie prin Europa” — scriseseră Marx și Engels cu decenii înainte. „Stafia” vîntura acum orînduiri pe care burghezia se străduise continuu să le prezinte drept imuabile, „date de dumnezeu”, intrate în temelia de neclintit a vieții pe pămînt. O problemă de mare acuitate se punea în toate cancelariile occidentale: crearea unei forțe de șoc capabile să realizeze ceea ce nu izbutise intervenția contrarevoluționară a coaliției imperialiste: zdrobirea Uniunii Sovietice. Militarismul german a știut să exploateze cu dibăcie starea de spirit anti-

sovietică a învingătorilor de ieri. Folosind pe de o parte argumentul anticomunismului, iar pe de altă parte contradicțiile dintre foștii aliați, conducătorii obsesiei revanșarde au izbutit treptat, treptat, să înlăture toate clauzele restrictive ale Versaillesului. În 1920 guvernele aliate dau oficial autorizarea creării unei noi armate germane: „Reichswehrul”. Teoretic, ea trebuia să cuprîndă o sută de mii de soldați și patru mii de ofițeri. În hotărîrea aliaților este însă o lacună: nu se precizează numărul... subofițerilor. Și această „lacună” — de altfel de loc întîmplătoare — îngăduie numirea a nu mai puțin de patruzeci de mii de subofițeri. Ei sînt recrutați dintre foștii ofițeri ai Kaiserului, decîși să accepte temporara retrogradare în interesul „superior” al refacerii forței agresive a militarismului german. Înaltul comandament german acordă în același timp „solicitudine” deosebită tuturor surselor de cadre pentru sporirea viitoare a efectivelor: polițiile locale, asociațiile naționalist-sovine, diferitele organizații paramilitare pentru tineret, care — toate — apar ca ciupercile și sînt sprijinite financiar cu largheț de marea industrie și de bănci. Paralel cu toate acestea se pornește la realizarea esențialului: refacerea industriei de război. Marile monopoluri începuseră încă din 1919 să pună în studiu fabricarea armelor interzise prin tratatul de la Versailles. Dar pentru ca lucrurile să poată merge ca pe roate, trebuia neapărat lichidată „plictisitoarea” republică de la Weimar. Era necesară o forță care s-o dea peste cap. La München, un fost caporal oferea soluția unui partid „activ” pe tărîmul terorismului și al aventurii...

Un oarecare Hitler...

„Un ins cu mustață à la Chaylot, fost vagabond vienez în tinerețe, soldat obscur în primul război mondial, apoi epavă la München, cutreiera berăriile fără nici un rost în viață”... Portretul i l-au creionat cei care l-au cunoscut prin anii 1919-1923. Nici unul dintre locuitorii capitalei bavareze nu bănuia în acea vreme că au în față pe viitorul „Führer” al „Marelui Reich”. N-o bănuia de altfel nici el însuși...

Se născuse la 20 aprilie 1889 în casa austriacului Hiedler, mic funcționar vamal care nădăjduia ca Adolf — al treilea copil, rezultat din a treia căsătorie — să devină și el tot funcționar de stat. Dar, la 16 ani, la colegiul din Linz, odraslei i se anunța că a rămas repetent (căzut la germană, istorie, geografie). Astfel că viitoarea carieră sperată

de părinte se închidea. Rămînea „pasiunea” pentru desen. Două încercări de înscriere la Academia vieneză de arte frumoase se soldează cu același rezultat: respins la examenul de admitere.

Urmează anii de vagabondaj fără nici o meserie. Recunoscîndu-se „artist”, în ciuda încercărilor infructuoase de la Academia de Belle-Arte, se „realizează” desenînd afișe comerciale. S-au păstrat între alte citeva, două „opere” — o reclamă pentru pudra dezodorantă „Teddy” și un afiș înfățișînd catedrala Sf. Ștefan din Viena ridicîndu-se peste un munte de săpunuri. Pare-se că „operele” artistului n-au determinat însă un spor de vînzare al produselor respective. Oricum, alte comenzi n-au mai venit. Și anonimul, dezamăgit, ratat, se mută la München unde sporește cu unul numărul celor fără ocupație precisă. Cîteva luni mai tîrziu izbucnind războiul, Adolf Hitler solicită angajarea într-un regiment bavarez. După armistițiu revine la München, purtînd galonul de caporal. Nu este eliberat imediat din armată. Dimpotrivă, după scurta perioadă de putere revoluționară din Bavaria, represiunea anticomunistă găsește în el un element util. Se „distinge” ca informator al comisiei de anchetă a regimentului 2 infanterie, căreia îi dă liste de soldați participanți la revoluția proletară. Drept recompensă, e numit apoi „Bildungsoffizier” (ofițer in-

structor) pe lîngă un regiment din München, cu misiunea de a combate ideile „periculoase” răspîndite în rîndurile trupei: socialism, democrație, dragoste de pace.

Cînd revine în „civilitate”, simte că și-a găsit în sfîrșit „chemarea”. Nu mai face reclame pentru pudre și săpunuri; are acum o marfă mai „bună” și mai bine plătită. Merge prin berării și perorează împotriva „bolșevismului”. Se face purtător de cuvînt al teoriei „loviturii pe la spate” dată „neînvinsei armate germane” de către „trădătorii” democrați. Înjghebează un partid cu detașamente înarmate și începe să nutrească un vis: a auzit că în Italia un anume Mussolini a organizat asupra Romei un marș, la capătul căruia și-a instaurat dictatura personală. De ce n-ar organiza și el, Hitler, un marș asupra Berlinului? Pentru a-l începe, pătrunde cu cîțiva „adepti” într-o berărie müncheneză — un „Bürgerbräukeller” — unde conducătorii locali ai Bavariei organizaseră o întrunire. Cu pistolul în mînă, încearcă să intimideze masa băutorilor de halbe înspumate, care ascultau tacticos discursurile. „Putchul” de la berărie ar fi avut în el toate elementele grotescului, dacă fostul caporal nu și-ar fi asigurat „concursul” generalului Ludendorff. Acesta aprobă ideea „marșului” spre capitală și pornește în stradă alături de

La începutul lui aprilie 1945 „Führerul” se strecura ca o stafie printre ruinele bunkerului său. Peste puțină vreme, dîndu-și seama de dezastru, își punea capăt zilelor.

ȘI ÎNFRÎNGERILE EI

Hitler și ai lui, marcând prin însăși această participare legătura — în aventură — dintre tradiționalul militarism german și noile „elemente” care se afirmă. La primul contact cu poliția, „vitejii” hitleriști se clatină. Și când cel dintâi glonte îi suieră pe la ureche, Hitler, pornit să facă război „fulger” și „total” capitalei, dispăre — total și ca fulgerul — lăsându-l pe Ludendorff — teoreticianul luptei duse „până la cușite” — să mai ceară o dată armistițiu... Terminată donchișotesc, aventura l-a făcut totuși cunoscut pe caporal în toate cercurile interesate să descopere astfel de „oameni de acțiune”, animați de „principii sănătoase”. Așa se explică faptul că, la procesul unde apare în boxă, Herr Hitler — protejat de oligarhia industrial-bancară — scapă doar cu o pedeapsă de șase luni de închisoare. Și tot așa se explică „misterul” care transformă „partidul național-socialist” dintr-o adunătură de inși ducând o existență de azi pe mâine, într-un organism politic cu solide posibilități financiare. Se știe că numai trustul cărbunelui din Ruhr a donat ani de zile cîte cinci pfeningi de fiecare tonă de

cărbune extras, ceea ce, chiar într-un an slab, ca anul 1929, a reprezentat peste șase milioane de mărci. De altfel, Adolf Hitler, devenit dintr-o dată locatarul unei frumoase vile din München și posesorul unei somptuoase limuzine, n-a putut niciodată să-și justifice veniturile. Pînă în momentul cînd — ajuns cancelar — a emis „patriotică” decizie de a se scuti de plata impozitelor (inclusiv a celor restante), el n-a încetat lupta cu autoritățile fiscale din München, care îi alcătuiseră între anii 1925-1933 un voluminos dosar și-l hărțuiau continuu.

O dată cu intrarea lui Hermann Göring în partidul nazist, legăturile cu marele capital devin și mai strînse. Fostul pilot de război, consilier al marilor companii și uzine de aviație, întreținea relații strînse cu ex-kronprinz-ul, cu ducele de Hessa (căsătorit cu prințesa Mafalda, fiica regelui Italiei), cu Fritz Thyssen și alți magnați. Göring îl introduce pe Hitler la Thyssen, iar în ianuarie 1932, acesta îl invită la clubul miliardarilor din Düsseldorf. Mannesmann, Pferdmenges, von Schröder și compania strîng satisfăcuți mîna unui „oas-

pe de seamă”. Vagabondul de odinioară, demagogul de cartier, devenea „Herr Hitler”, persoană „onorabilă” și intra în marile familii, a căror „nădejde” era. Și această nădejde se hrănea din „garanții” sigure. În „programul” partidului nazist se introdusese un pasaj important: „Național-socialismul nu va desființa marile uzine, atîta timp cît sînt proprietate particulară și în nici un caz nu va considera că aceste uzine contravin intereselor colectivității”. La aceasta se adăugau „angajamentele” de a se lua măsuri drastice contra sindicatelor și tuturor „turbulenților” ordinii propice capitalului monopolist și mai ales „angajamentul” politicii de agresiune și deci de masive comenzi militare...

Viitorul lui Hitler era asigurat. Detaliile ascensiunii lui la putere aveau să fie definitivitate în cursul întrevederii secrete dintre vulpoiul reacțiunii germane — von Pappen, omul de casă al președintelui supra-octogenar Hindenburg — și baronul von Schröder, marele bancher. Întîlnirea a avut loc la 9 ianuarie 1933 la vila lui Schröder din Colonia. În ziua de 30 ianuarie 1933, cabinetul „Führerului” era format.

Venirea lui Adolf Hitler la putere este astfel consecința politicii constante a revanșei, politică pe care militarismul german a dus-o din primele zile de la încheierea războiului. Creație a celor mai autorizați exponenți ai „clasice” agresivității prusace, a marii industrii, a marelui capital bancar; împins din spate de vechii politicieni sforari, reacționari, Hitler izbutea să se ridice beneficiind totodată de privegherea „binevoitoare” a marilor monopoluri americano-anglo-franceze, „seduse” de personajul care aducea în sprijinul politicii anti-comuniste în general și anti-sovietice în special un „dynamism” plin de făgădueli.

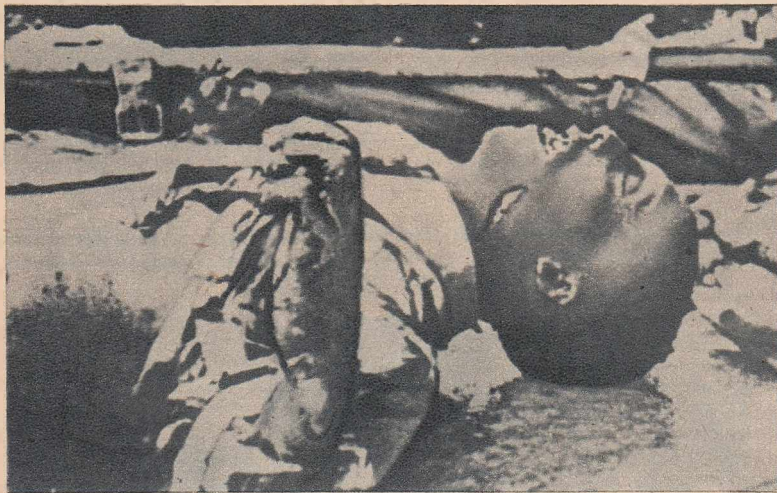
La Düsseldorf, în saloanele pluşate ale clubului miliardarilor, Thyssen, Mannesmann, Pferdmenges, Schröder și compania ridicau, satisfăcuți, cupele de șampanie: „Heil Hitler!” În istorie

începea genocidul nazist; cea mai tragică pagină care s-a scris în cartea jertfelor și durerilor umanității.

În speranța iluzorie că „Drang”-ul va fi numai „Nach Osten”

Actele politice inițiale ale regimului hitlerist sînt caracteristice. Pe plan intern, Göring incendiază Reichstagul, ceea ce permite lansarea minciunii că focul a fost pus de către comuniști și deci declanșează crunta prigoană împotriva tuturor democraților și patrioților germani. Pe plan politic extern, Germania lui Hitler părăsește, în același an 1933, Societatea Națiunilor și Conferința pentru dezarmare, căreia imperialiștii îi creaseră încă de la început destinul unui eșec inevitabil. Acum toate măsurile legate de pregătirea războiului sînt fățișe. În 1935, „Reichswehrul” este înlocuit cu „Wehrmachtul”. Hitler decretază serviciul militar obligatoriu. 80 la sută din întreaga producție industrială a țării se transformă în industrie de război. Militarismul german, vechiul și nocivul militarism german, poate fi considerat renăscut. La 7 martie 1936, sub privirile tacite aprobatoare ale puterilor occidentale, cinci regimente ale Wehrmachtului ocupă zona demilitarizată a Renaniei. Între 1936 și 1937 atacul fascist din Spania permite cea dintâi „verificare” a armamentelor fabricate de industria germană de război renăscută. Apoi, fără a trage un singur glonte, „Führerul” anexează, la 14 martie 1938, Austria, la 29 septembrie 1938 Suedia, la 15 martie 1939 Cehoslovacia și Memel-ul. De la început, Hitler demonstra monopolistilor care-l aduseseră la putere că el e omul care le trebuie. Desigur că toate acestea nu s-ar fi putut întîmpla fără complicitatea puterilor occidentale. Datele istorice, mărturiile, aprecierile specialiștilor demonstrează, toate, unul și același adevăr istoric: puterile occidentale ar fi avut posibilități depline să împiedice rapturile hitleriste. La început Hitler a mizat indiscutabil nu atît pe forța armelor — care în acea epocă era cu mult inferioară forței franco-britanice bunăoară — cît pe faptul că, pe canalele cele mai diferite, era informat de hotărîrea Statelor Unite, Angliei și Franței, de a nu-l „jena”. Halder, fost șef al marelui stat major german hitlerist, scriindu-și memoriile observă: „Ocuparea Cehoslovaciei a fost, la drept vorbind, un bluf gigantic din partea noastră... Führerul a izbutit să ocupe Polonia numai pentru că în septembrie 1939 cele 110 divizii anglo-franceze au stat pasive în fața slabei acoperiri germane de 33 de divizii pe care le lăsasem pe frontul de vest”.

Este de altfel un fapt recunoscut și de Winston Churchill. Evocînd în 1949, la Cambridge, vremurile premergătoare izbuc-

Asemenea lui Hitler, Goebbels a ordonat ca, după sinuciderea sa, cadavrul să-i fie ars.

Participînd după 23 August 1944 la războiul antihitlerist, armata română și-a adus contribuția, alături de armata sovietică, la victoria asupra fascismului german. În fotografie: ostași romîni escortînd un convoi de prizonieri germani pe străzile Bucureștiului.

nirii celui de-al doilea război, el spunea: „*Popoarele ne cereau să nimicim militarismul fascist, dar guvernele noastre sovăiau și nu se hotărau s-o facă*”. Explicația nu trebuie căutată prea mult. Se știe că, încă în 1925, la Locarno, se încheia un pact antisovietic între Anglia, Franța, Germania și Italia. În același spirit, la 29 septembrie 1938, la Munchen premierul britanic Chamberlain și președintele Consiliului de miniștri francez Daladier capitulau în fața lui Hitler și Mussolini. Aceasta, în schimbul vanei speranțe că îi vor vedea acționând exclusiv împotriva Uniunii Sovietice. Împotriva Uniunii Sovietice care, încă la Societatea Națiunilor, milita pentru un sistem de securitate europeană; care chema neîncetat la încheierea unui pact antifascist, capabil să împiedice o agresiune din partea „Axei Roma-Berlin”. Izolarea Uniunii Sovietice și asmuțirea Germaniei naziste și a Italiei fasciste împotriva ei — acesta era țelul politicii occidentale, a cărei încoronare a fost „Munchenul”. În vara lui 1938, când Hitler perora furibund împotriva Cehoslovaciei, pregătindu-și terenul pentru acțiunea militară agresivă de peste o lună, diplomatul american Bullitt scria într-un raport adresat Washingtonului că, „*dacă cehii nu cedează*”, războiul este iminent, iar rezultatul lui va fi „*bolșevizarea întregului continent*”. Aceași opinie o exprima și Wilson, principalul sfetnic al lui Chamberlain, care adăuga: „*Trebuie să admitem dreptul germanilor la expansiunea în direcția Sud-Est*”. La rândul său ministrul francez Bonnet promitea să facă totul pentru „*a-i convinge pe cehi să fie cuminți*”. E de la sine înțeles că, pe baza unor asemenea concepții, puterile occidentale refuzau să accepte propunerea Uniunii Sovietice de a se apăra în comun integritatea Cehoslovaciei și, implicit, de a-i împiedica pe agresori să-și desfășoare și restul planurilor de dominație în Europa.

Desfășurarea războiului a demonstrat linia militarismului german în varianta sa hitleristă: cele mai moderne mijloace în slujba celor mai bestiale scopuri. Führerul proclamase teza: „*Hervolk*” (nație de stăpini), care are nevoie de „*spațiu vital*”. Sub această lozincă militarismul german a atacat aproape toată Europa, dovedind cât de iluzorii erau planurile occidentale, potrivit cărora el trebuia să se repeedă numai spre est. Practicile pe baza cărora Hitler ținea să demonstreze popoarelor Europei că atacatorii nazisti sînt „stăpînii”, erau inspirate din vechea teză a lui Hans Stegmann, care teoretizase în perioada de după primul război mondial „*caracterul demonic al războiului*” (Schadenfreude) fără nici un fel de restricții impuse de norme juridice sau morale. Această teză, ca și aceea a „*războiului total*”, elaborată de Ludendorff și dezvoltată de Hitler, preluau de fapt ideile enunțate încă în secolul al XV-lea în cartea „*Malleus Maleficarum*” (Mali vrăjitoarelor), scrisă de doi iezuiți germani, Sprenger și Krämers, care justificau orice fel de torturi fizice sau morale aplicate „*ereticii*” și tuturor categoriilor de „*răz-*

vrătiți”. În acest spirit, Hitler dădea Gestapoului și unităților Wehrmachtului ordinul intitulat semnificativ „*Nacht und Nebel*” — noaptea și ceață — și al cărui exemplar original a fost examinat printr-un alt corpuri delict de către tribunalul din Nürnberg în 1946. Ce a însemnat acest „*Nacht und Nebel*” se cunoaște. Peste Europa martirizată s-a coborît noaptea cea mai neagră; ceața cea mai deasă. „*I.G. Farben*” a pregătit gazul „*Zyklon B*”, cu care au fost asfizați milioane de oameni; din piele de om s-au făcut coperți de cărți și huse de fotolii; din păr de om s-au făcut pensule pentru ras. „*Stăpînii*” hitleriști au ucis prin inaniție, tortură, asfixie, gaze, „*experiențe*” așazis medicale etc., peste patru milioane de oameni numai în lagărul de la Auschwitz. Cu o bestialitate nemaipomenită nazistii au anulat orice restricții în ducerea războiului: prizonieri împușcați pe loc, orașe deschise și fără obiective militare bombardate în picaj; pirateria submarină dusă pînă la atacarea oricăror vase, indiferent de pavilion. Pentru a-și soluționa problema desfășurării într-un ritm forțat a producției, nazistii n-au ezitat să reînființeze sclavia abolită în Europa în urmă cu 1500 de ani; chiar și după calculele oficialităților lui Hitler, numărul străinilor țirți în Germania cu forța și puși să robească în uzine a atins cifra de douăsprezece milioane. Nesfîrșite au fost suferințele popoarelor Europene. Numărul celor uciși de pe urma flagelului hitlerist n-a putut fi stabilit cu precizie. Se știe doar că e vorba de circa șaiszeci de milioane. Poporul nostru, care pierduse în primul război mondial 800.000 de oameni, s-a văzut — în cel de-al doilea — țirțit, cu și mai grele pierderi, în aventura antisovietică. Aceasta, datorită politicii trădătoare a burgheziei și moșierimii, protectoarele coloanei a 5-a hitleriste, promoatoarele politicii antinaționale care a transformat România în anexă agraro-petroliferă a mașinii agresive naziste și a provocat țării răni dintre cele mai grele.

Forța de șoc a militarismului german a putut reperta succese pe diferite fronturi. Când însă a pornit în marele atac împotriva Uniunii Sovietice, s-a autocondamnat la inevitabila pieire. Cu un eroism epopeic popoarele sovietice s-au ridicat la luptă împotriva năvălitorului. Provoacăndu-i pierderi grele, oprindu-i înaintarea (pe care teoreticienii războiului hitlerist o proclamaseră „*de nestăvilit*”) și apoi urmărindu-l pînă în birlogul lui, popoarele sovietice rămîn în istorie ca apărătoarele lumii întregi împotriva barbariei fasciste, ca eliberatoarele popoarelor lovite de „noaptea și ceața” hitlerismului.

Loviturile date hitlerismului de către armata sovietică eliberatoare au adîncit și în România criza politică și militară a dictaturii fasciste, au dat un puternic impuls luptei patriotice antifasciste a maselor. Unind în jurul său toate forțele patriotice, P.C.R. a organizat și condus în siguranță armata de la 23 August 1944 care a schimbat din temelii destinele țării. Armata română a întors armele împotriva nazismului și, însuflețită de cauza

Mai 1945. Steagul roșu flutură biruitor deasupra Berlinului.

dreaptă a războiului antihitlerist, a luptat cot la cot cu armata sovietică pînă la victoria finală asupra fascismului german.

Istoria a consemnat contribuțiile aduse de diverse țări la lupta împotriva hitlerismului, dușman al tuturor popoarelor. În legătură cu aceasta nimeni n-a putut niciodată nega deosebirea fundamentală dintre contribuția adusă de U.R.S.S. și aceea a aliaților occidentali. Chiar exponenți de răspundere ai oficialităților occidentale recunoșteau că greul bătăliilor a fost intenționat lăsat în seama popoarelor sovietice. „*Nu se poate nega că numeroase mari grupuri de trupe (occidentale—n.n.) se află în sectoare de front pasive, inactive*”, declara în plin război, în Camera Comunelor, premierul britanic Winston Churchill. Iar generalul George Marshall, pe atunci șef al marelui stat major al armatei americane avea să recunoască mai târziu: „*423.000 dintre soldații noștri erau ocupați în permanență cu paza și deservirea statelor noastre majore, iar o cantitate incomparabil mai mare de trupe era mereu transferată de pe un teatru de război pe altul, fără ca aceasta să aducă un folos cât de mic operațiunilor militare*”. Cel mai fără echivoc a precizat poziția aliaților, dînd și explicația acestei poziții — generalul De Gaulle. În memoriile sale de război, el notează: „*Grupurile noastre guvernante se gîndeau mai puțin la lupta împotriva hitlerismului și mai mult cum să lovească U.R.S.S.*”

Dar calculele s-au dovedit și de data aceasta greșite. Hitlerismul a fost zdrobit. Jandarmul anticomunist pus pe picioare de reacțiunea imperialistă mondială a terminat lamentabil, prin capitulare necondiționată. U.R.S.S.

a ieșit din război nu numai cu un prestigiu uriaș, dar și cu o forță materială care, în ciuda distrugerilor și pierderilor, era mai mare decît în 1941. Pentru imperialismul care sperase că războiul va înăbuși toate forțele progresiste și în primul rînd țara socialismului au venit — una după alta — zile tot mai grele.

În lume a apărut sistemul mondial socialist, a cărui creștere impetuoasă a schimbat radical raportul de forțe pe scară internațională și care a devenit factorul hotărîtor al dezvoltării mondiale. Procesul de destrămarea colonialismului a căpătat proporții care indică inevitabila lui prăbușire totală. Mișcarea popoarelor în favoarea coexistenței pașnice, a colaborării, ia mereu amploare. Contradicțiile, dificultățile de tot felul macină din ce în ce mai adînc lumea capitalismului.

Militarismul german, născut din astfel de contradicții, crescut în speranța că ar putea ajuta la rezolvarea lor, la sprijinirea reacțiunii mondiale, și-a dovedit ineficacitatea. Făurit și asmuțit împotriva popoarelor cu concursul celor mai întunecate forțe, în spiritul și în practica celor mai sumbre tradiții de teroare și bestialitate din istorie, el n-a rezistat în fața celor mai progresiste, mai umane și mai luminoase forțe ale ei.

Aceasta e lecția cea mai importantă pe care istoria a oferit-o lumii, la capătul unei epoci greu încercate de agresivitatea militarismului german. A fost înțeleasă această lecție în toate semnificațiile și aplicațiile ei pentru epoca noastră? Iată despre ce vom discuta în numărul viitor.

L. SĂRĂȚEANU

AVIAȚIA VIITORULUI SE NASTE AZI

de Ing. Florin ZĂGĂNESCU
candidat în științe tehnice

Avionul atomic pentru zborurile interplanetare, avioanele gigantice fără aripi, cu zeci de motoare turboreactoare, rachetoplanele și cosmoplanele — despre care este vorba în încheierea acestui articol — nu reprezintă, în momentul de față, decât proiecte îndrăznețe. Dar aceste aparate ale viitorului vor prinde viață din realizările prezentului — realizări care și ele, doar cu zece ani în urmă, ar fi părut poate fantastice.

Care sînt liniile actuale de dezvoltare a aviației, deschizătoare de perspective grandioase pentru aviația de mîine? Înainte de a răspunde la această întrebare, rugăm pe cititorii noștri să participe la zborul inaugural al primului expres aerian „Convert-Y-1”.

Atențiune, atențiune... La orele 24 primul expres aerian „Convert-Y-1” va decola. Călătorii sînt invitați în cabine. Atențiune, atențiune...
În timp ce megafoanele repetă înștiințarea, în jurul aeronavei se desfășoară o activitate febrilă. Operatori de film și televiziune, ingineri și mecanici verificatori, pasageri și o mulțime de spectatori se îngrămădesc în apropierea argintiului aparat de zbor.

De o construcție impunătoare, așezat în poziție verticală, acesta așteaptă pe cei 50 de pasageri pe care-i va transporta cu peste 2.000 km/h în diferite colțuri ale Uniunii Sovietice. Aparatul este primul convertoplan reactiv de pasageri din lume, care poate decola și ateriza la verticală fără a necesita un aerodrom special amenajat.

La ora fixată, lansînd cu zgomot tunător un jet vertical de gaze incandescente, uriașa aeronavă se ridică maiestruoasă, urmărită de luminile reflectoarelor. După o ușoară înclinare și un viraj elegant, ea dispare rapid la orizont: peste cîteva ore, la celălalt capăt al țării, va ateriza pe un „aerodrom” care nu depășește 100 m p.

★
O filă dintr-o povestire științifico-fantastică? De loc. Rezultatele obținute de con-

structorii de avioane și elicoptere din U.R.S.S., precum și mărețele sarcini puse acestora de Programul P.C.U.S. ne îndreptătesc a crede că în curînd zboruri ca cel mai sus-amintit vor deveni o realitate obișnuită. Mărturie stă și planul aviației civile sovietice pe anul în curs: 30.000.000 de călători, dintre care cei mai mulți vor fi transportați cu avioane cu reacție ultrarapide.

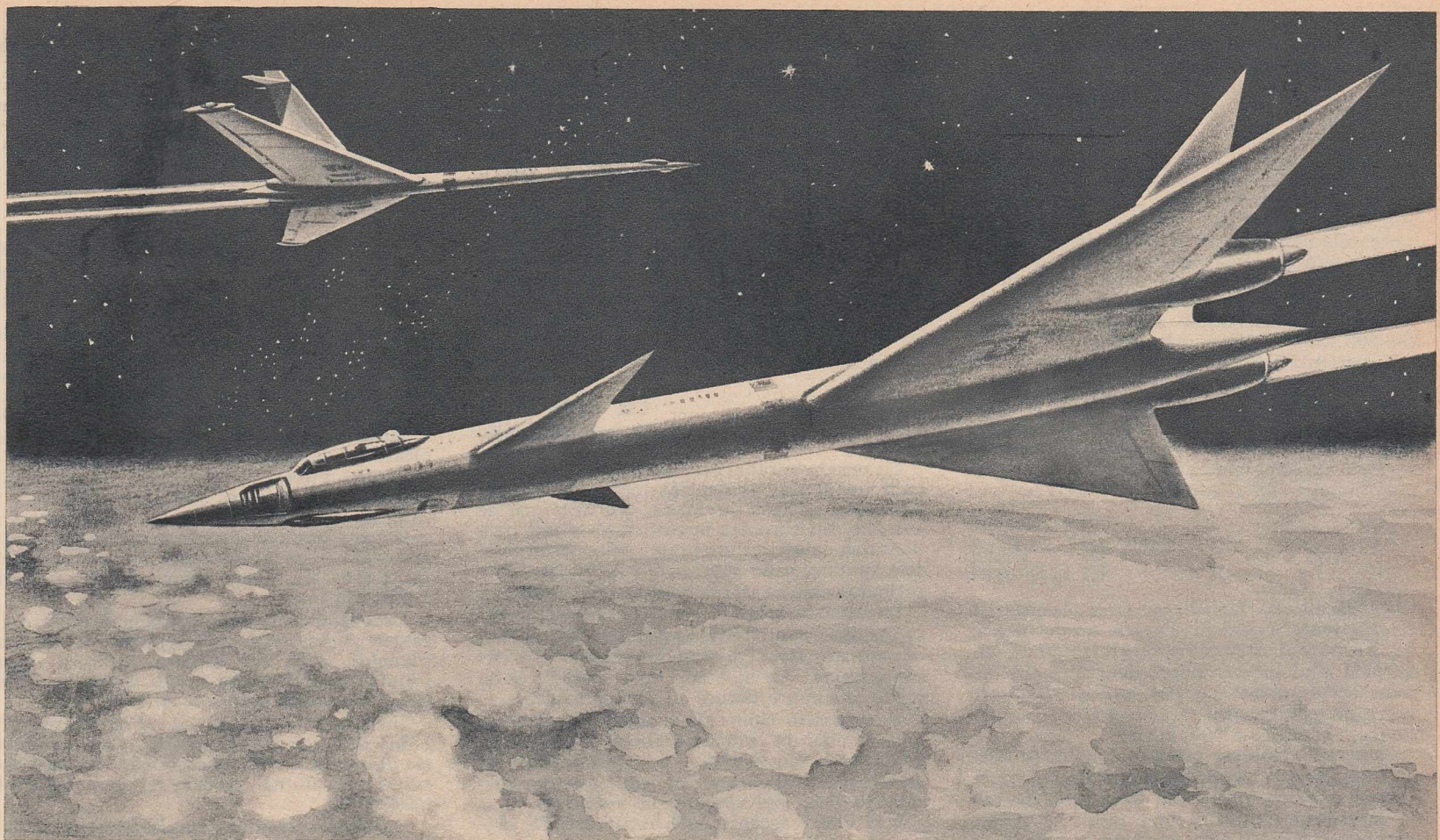
Să trecem acum pe scurt în revistă cîteva din realizările actuale ale specialiștilor sovietici. Vom începe prin a prezenta...

Aviația fără aerodrom

Avionul-elicopter decolează și aterizează vertical; în zbor orizontal atinge 600 km/h, iar la sfîrșitul anului 1961 a doborît numeroase recorduri de altitudine, viteză și încărcătură utilă pentru categoria sa. Construit de un colectiv condus de cunoscutul inginer Nikolai Kamov, aparatul este înzestrat cu două puternice motoare turbopropulsoare (ca cele de pe avionul TU-114) care pun în mișcare două elice și... două rotoare de elicopter.

Pentru decolare și aterizare, rotoarele ridică originalul avion ca un elicopter gigantic,

Această aeronavă a viitorului — care decolează vertical datorită numeroaselor motoare reactive dispuse în fuselaj — va transporta o mie de pasageri cu 2.000 km/h.

Nu peste mulți ani avioanele supersonice de pasageri vor zbura prin stratosferă.

Însă în zbor orizontal întreaga putere a motoarelor este transmisă elicelor tractive și astfel aparatul se îndreaptă rapid spre destinație, ca un avion obișnuit.

Aceste calități fac din avionul-elicopter un mijloc ideal de transport pentru regiunile unde nu există aerodromuri amenajate. Încărcarea și descărcarea lui se poate efectua oriunde, deservirea este relativ simplă. De aceea se prevede că în viitorul apropiat va fi utilizat pe scară din ce în ce mai largă.

În afara avionului-elicopter, specialiștii sovietici au realizat și alte tipuri de aparate care nu necesită aerodromuri.

Pornind de la studiul teoretic al posibilității decolării la verticală a unor aparate dotate cu motoare reactive, inginerii Matveev și Rafaelianț au construit și experimentat aparatul denumit turboputer. El constă dintr-un turboreactor care se înalță și coboară pe verticală. Amintim aici că diferența dintre turbopropulsor și turboreactor — ambele alcătuite din compresor, camere de ardere și turbină cu gaze — constă în aceea că primul este folosit la propulsia avioanelor prin elice, iar al doilea la propulsia prin reacție.

Rezultatele obținute de Matveev și Rafaelianț au permis construirea vertiplanului reactiv.

Imaginați-vă un avion cu totul neobișnuit, având trei aripi triunghiulare, două motoare reactive montate într-un fuselaj scurt și a cărui poziție normală este... în picioare.

Decolarea lui se face asemănător rachetelor. Spre deosebire de acestea, el atinge viteze „doar” până la 1.200 km/h, în schimb poate transporta mai mulți pasageri, fiind foarte indicat în transporturi comerciale rapide.

Specialiștii care lucrează în domeniul aviației fără aerodrom au realizat și alte aparate de tip vertiplan, spre exemplu, un avion tot cu trei aripi triunghiulare, echipat cu un puternic motor turbopropulsor de 5.500 cai-putere, care pune în mișcare două elice cu sensuri de rotație diferite. Aparatul deco-

lează și aterizează tot la verticală; în zbor orizontal viteza maximă este de 900 km/h.

Ce sînt convertoplanele?

Nici avionul-elicopter, nici vertiplanele nu constituie singurele soluții pentru „eliminarea” aerodromurilor.

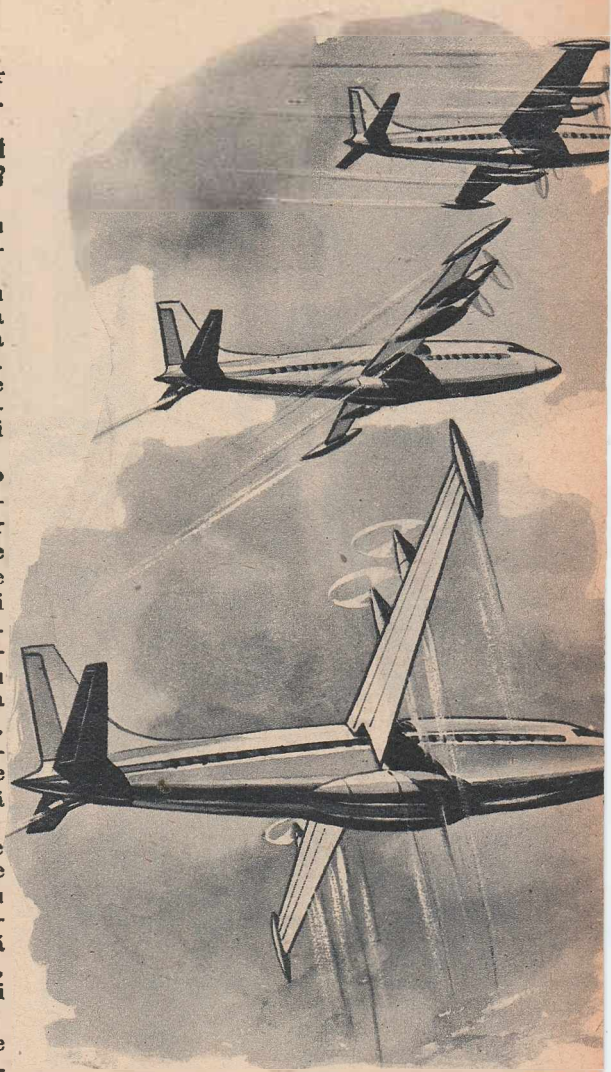
Constructorii sovietici și din alte țări au proiectat și realizat aparate care, deși au la sol poziția orizontală normală, pot decola pe verticală. Este vorba de convertoplane. După cum le arată și numele, aceste aparate se pot transforma — „converti” — din aparate obișnuite într-un fel de elicoptere și invers.

Forța de ascensiune verticală la acest tip de aparate se obține fie prin rotirea motoarelor sau înclinarea în jos — cu ajutorul unor palete (cîrme de gaze) — a jeturilor de reacție ale motoarelor; fie prin rotirea cu 90 de grade a întregii aripi, astfel încît la decolare și aterizare motoarele să fie în poziție verticală.

După experimentarea unui asemenea convertoplan cu aripa rotitoare de 10 tone și cu două turbopropulsoare de 5.000 C.P., s-a trecut la construirea unui aparat asemănător, dotat de astă dată cu patru puternice turbopropulsoare, care dezvoltă 11.000 C.P. și poate transporta o mare încărcătură cu o viteză maximă de 600 km/h.

În alte situații, motoarele turboreactoare sau cu piston sînt montate la extremitățile aripii: la decolare, automat, ele se rotesc cu 90 de grade pentru ca jeturile reactive, respectiv elicele, să asigure împingerea necesară în sus. După atingerea altitudinii necesare, motoarele revin treptat în poziție normală și zborul decurge în mod obișnuit.

Avantajele acestui sistem sînt însă reduse de dificultățile care apar la sistemele auxiliare motorului precum și la asigurarea stabilității pe durata de tranziție de la un gen de zbor la altul. Este evident că aceste incon-

Convertoplanul își ia zborul de pe aerodrom... ca un elicopter. (Faze succesive ale decolării)

veniente sînt evitate la avionul-elicopter descris mai sus.

Elice montate... în tuburi

Pentru aparatele ușoare, pe care nu se pot monta puternice turbopropulsoare ca cele ale avionului-elicopter, s-a experimentat sistemul de rotire numai a elicelor. În acest caz motoarele sînt așezate la extremitățile aripii; ele pun în mișcare elice care inițial ridică aparatul ca pe un elicopter, apoi, după 10-15 secunde, la comanda pilotului, revin în poziție normală, antrenînd aparatul cu circa 280-300 km/h în zbor orizontal.

Experiențele au demonstrat că prin introducerea elicelor într-un tub performanțele acestora cresc. Drept urmare, s-au montat elicele în „tuburi” dispuse la extremitățile aripii. Astfel, atît la decolare cît și la aterizare, forța de împingere este mărită și se obțin performanțe superioare.

Un motor fără nici o piesă în mișcare!

Ce decolează vertical și este supersonic? O ghicitoare aviatică? Pentru nespecialiști, da. Răspunsul este: coleopterul. Denumit astfel prin analogie cu zborul insectelor coleoptere, acest aparat cu decolare și aterizare verticală este capabil să atingă viteze supersonice, de 1.800-2.000 km/h.

Aducînd o soluție principală nouă problemei decolării și aterizării verticale, coleopterul are o aripă originală în formă de tub în interiorul căruia se află fuselajul (adică partea aparatului care conține cabinele) și motoarele. Decolarea, aterizarea și zborul la viteze reduse se efectuează cu ajutorul

unui turboreactor montat în fuselaj, însă atingerea vitezelor supersonice se realizează cu un motor special denumit statoreactor. Camera de ardere a acestui motor este cuprinsă între fuselaj și aripa în formă de tub, în care fuselajul se găsește introdus ca un cui.

Acest motor original, care nu are nici o piesă în mișcare, intră în funcțiune numai după ce motorul turboreactor imprimă aparatului o viteză suficientă pentru ca aerul ce pătrunde în statoreactor să fie destul de comprimat și să asigure astfel arderea combustibilului în originala cameră de ardere. Transportul coleopterului pe aerodrom se efectuează cu un autotransportor, iar sprijinirea pe sol, cu ajutorul a patru „picioare” cu roțițe.

Cu 4.000 km/h la 20 km înălțime

Cu ocazia paradei aeriene de la Tușino din anul trecut s-a evidențiat încă o dată superioritatea aviației sovietice. Constructorii de avioane din Uniunea Sovietică au uimit prin noutatea soluțiilor adoptate, prin performanțele aparatelor de zbor, prin concepțiile revoluționare care au stat la baza acestor realizări.

La această tehnică aviatică perfecționată și-au adus o contribuție deosebită constructorii de motoare reactive și rachetă, pentru viteze supersonice. Considerăm deci necesar a da unele amănunte despre aceste motoare.

Pe anumite tipuri de avioane supersonice au fost montate motoare-rachetă — cu combustibili solizi sau lichizi — care, în calitate de acceleratori de start, permit acestor aparate să decoleze aproape la verticală și să atingă viteze ascensionale uimitoare. De asemenea, au fost elaborate scheme avantajoase de combinare a motoarelor-rachetă și turbo-reactoare: în timp ce primele asigură zborul

supersonic de performanță, ultimele servesc pentru decolare și aterizare.

În prezent se insistă mult pe posibilitatea de a combina motorul statoreactor cu motoare turboreactoare sau rachetă, sub diverse variante. Aceasta va permite atingerea vitezelor de 3.000-4.000 km/h la înălțimi de peste 20 km, contribuind astfel la progresul accelerat al aviației.

Cu rachetoplanul spre gara cosmică

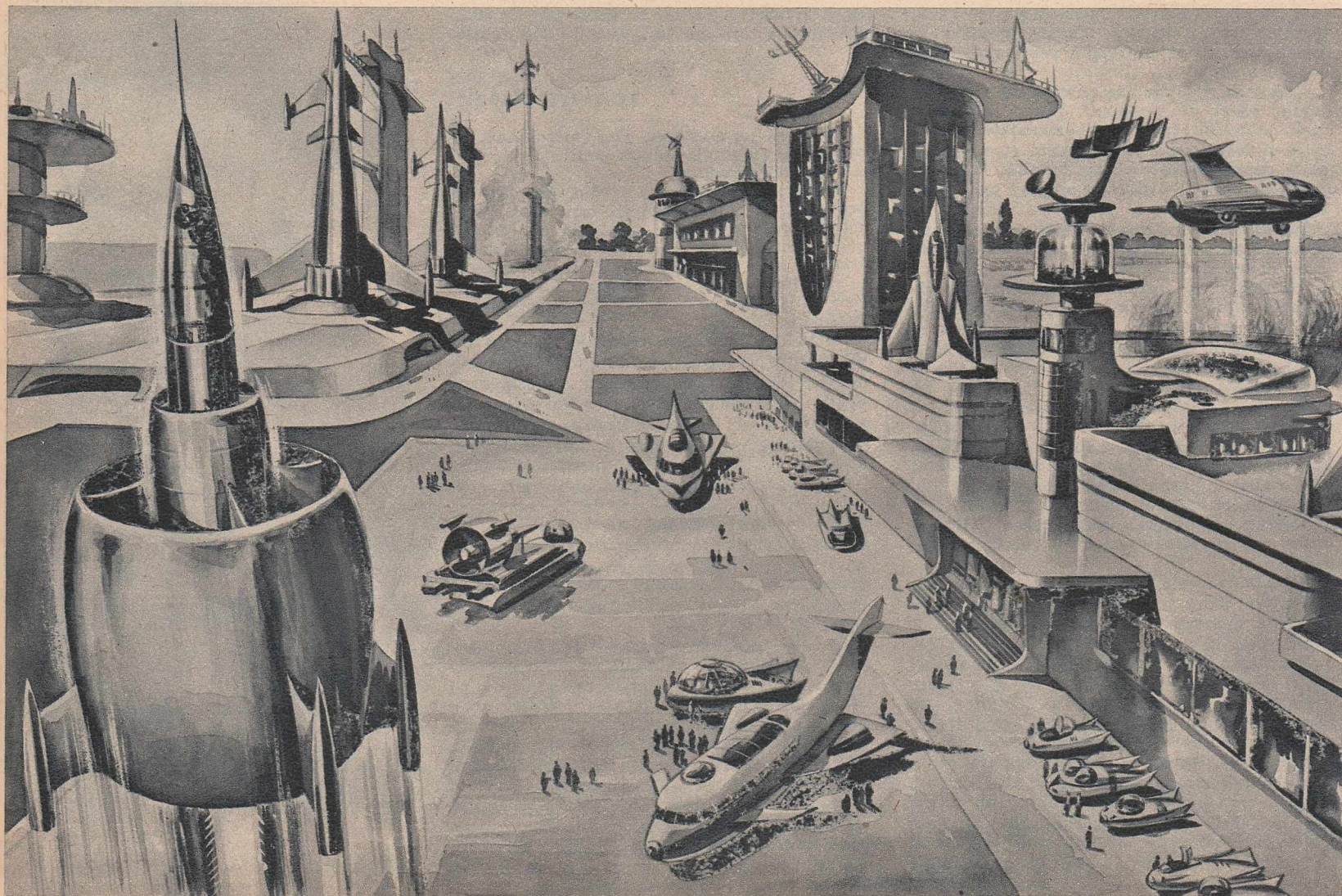
Realizarea unor avioane rapide, puternice și capabile să atingă altitudini tot mai mari, avînd totodată o autonomie de zbor cît mai ridicată, deschide larg calea avioanelor viitorului. Dintre acestea din urmă menționăm avionul atomic — înzestrat cu motoare nucleare — destinat zborului intercontinental.

Suscită interes și aeronavele gigantice fără aripi, cu decolare și aterizare verticală, la care forța de sustentație, adică forța verticală care împinge în sus aerovehiculul, este asigurată de mai multe zeci de motoare turbo-reactoare, ale căror jeturi de reacție sînt lansate în jos.

Dezvoltarea motoarelor-rachetă oferă o garanție pentru viitoarea realizare a rachetoplanelor, care vor asigura legătura dintre Pămînt și sateliți artificiali gigantiți, cu rol de gări cosmice spre alte planete.

Un pas mai avansat îl va constitui probabil definitivarea cosmoplanelor, combinație de avion și rachetă cosmică, destinate zborului spre Lună, precum și spre planetele apropiate.

Datorită avîntului nemiîntîlnit al științei și tehnicii și îndeosebi al cosmonauticii sovietice, aceste proiecte, care azi par fantastice, se apropie de împlinire.

Album CARAGIALE

La 22 iunie a.c. se împlinesc 50 de ani de la moartea lui Ion Luca Caragiale. În întreaga țară se pregătesc manifestări care să marcheze largă prețuire de care se bucură în zilele noastre, în patria noastră socialistă, nemuritorul autor al „Scrișorii pierdute”. Pe baza Hotărârii Consiliului de Miniștri, a fost constituit în vederea comemorării lui Caragiale un Comitet național alcătuit din reprezentanți de seamă ai vieții noastre culturale.

Începînd cu acest număr, revista noastră va prezenta cititorilor imagini din viața și activitatea marelui scriitor realist.

În pagina de față, reproducem și câteva opinii ale lui I. L. Caragiale cu privire la atitudinea scriitorului față de realitățile sociale.

...Pentru ce adică să se depărteze un artist, un poet, pînă-ntr-alta de patimile care mișcă lumea și vremea lui?... Pentru ce să stea departe numai ca simplu spectator olimpiu la frământarea societății lui?... Pentru ce, ca un zeu, care privește cu despreț la muritori, să nu se coboare a lua parte la necazurile lor de toate zilele?...

Dar chiar să presupunem că e justificată această nepăsare a poetului, față cu amănuntele „meschine și triviale” ale vremii și lumii lui, ia, să vedem: Pe toți poeții i-a putut împuțina, ca poeți, amestecul lor în luptele politice? Eu cred că nu; ba, dimpotrivă; căci putem găsi exemple din care se arată că zbuciumul luptelor politice a ajutat mult pe unii poeți, ca poeți.

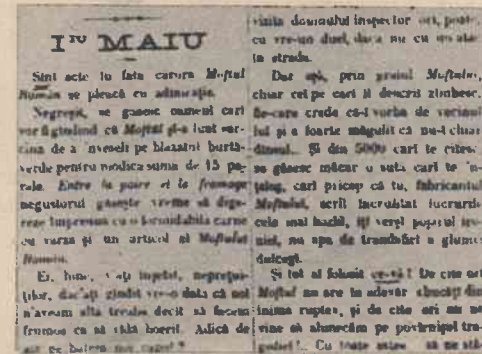
Sunete, cuvinte, linii și colori, forme — viața nu consistă în ele chiar, în materialitatea lor, ci în intențiunea de a ne deștepta, prin înfățișarea lor, un înțeles. Intențiunea — aceasta este esența vieții; expresia este numai organismul ei material.

Expresia — adică forma exterioară, organele materiale — nu are rațiune de a fi dacă ea nu face să trăiască o intențiune.

„La Cișmigiu se adună muncitorii ca să serbeze o zi a lor, ziua Muncii și a revendicărilor de clasă...”

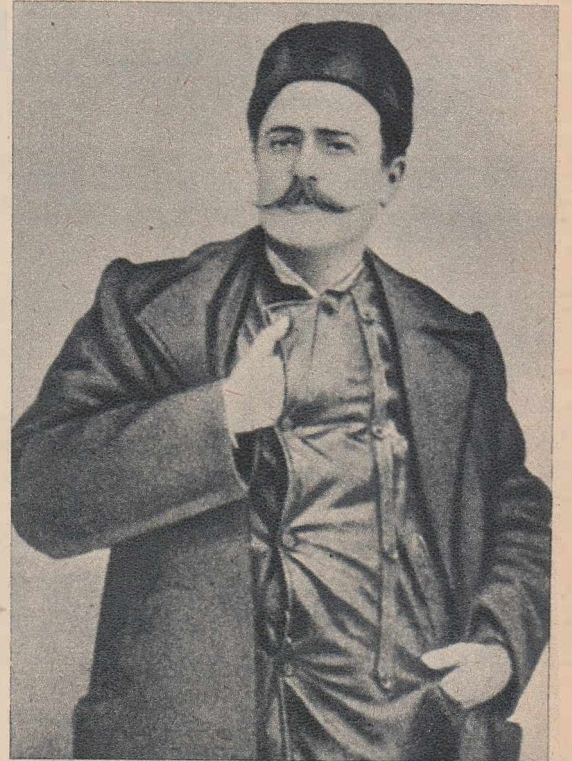
„Salutăm dar, pe muncitorii Intruniți în Cișmigiu cu toată dragostea ce merită o clasă care, de veacuri întregi, suferă mofturile unei mâini de privilegiați — uneori mofturi sinistre sub care se ascund lacrimi și sânge!”

(1893)

Facsimil din articolul 1 Mai, publicat în „Moftul român” nr. 5 din 1893.

Caragiale, în perioada „Moftului român”

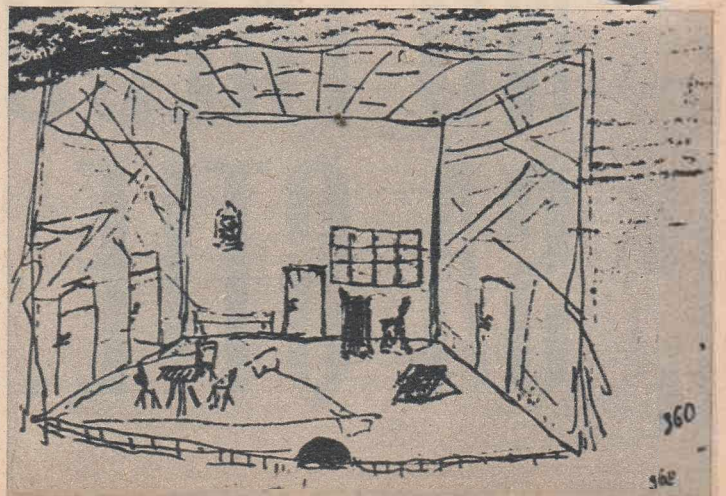

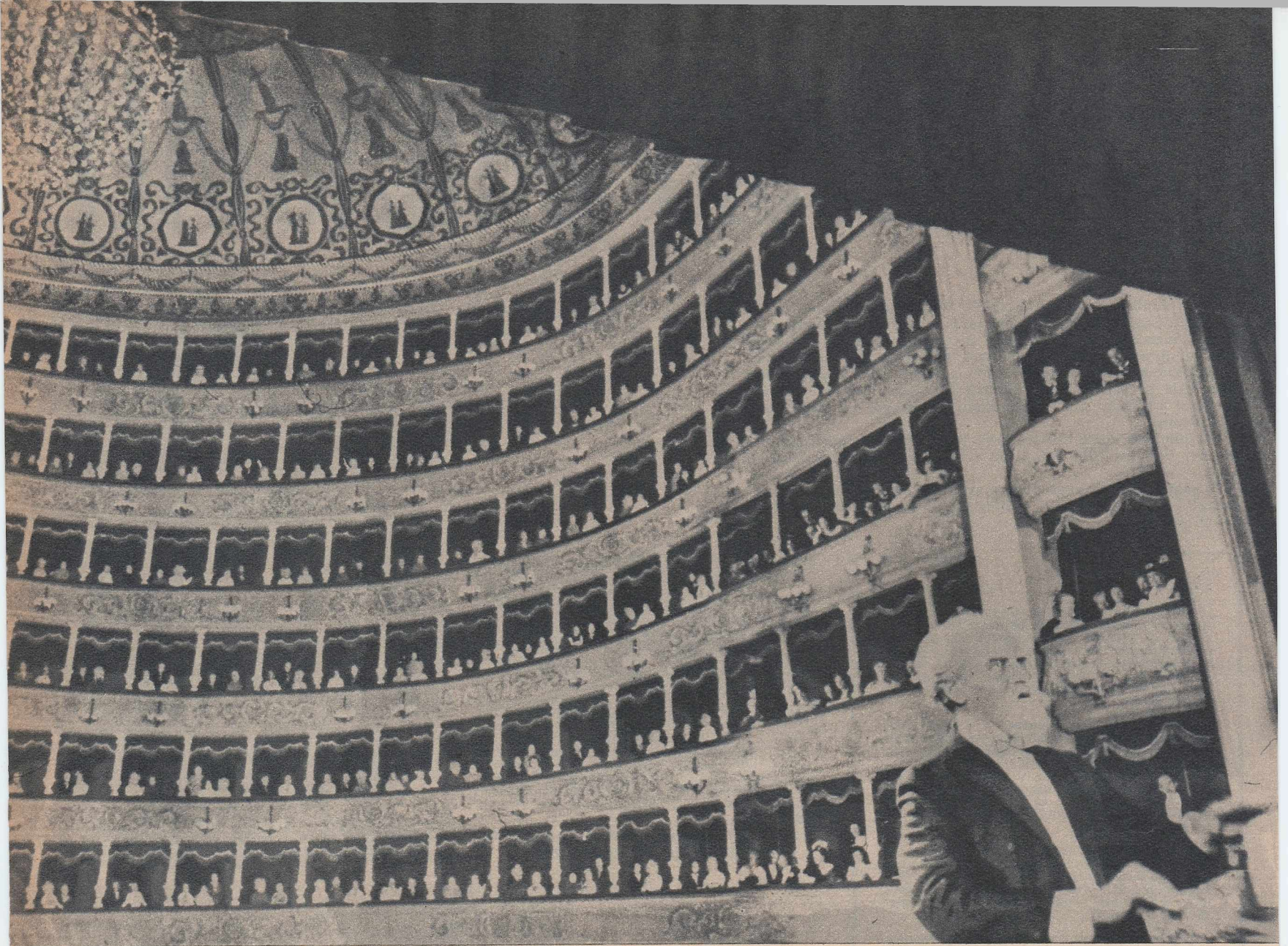
Ziarul vienez Die Zeit (Timpul) în care a apărut pentru prima dată pamfletul 1907 sub titlul Rumänien wie es ist (România așa cum este).

I. L. Caragiale într-un grup de actori.

Schiță de decor la Năpasta, desenată de I. L. Caragiale.

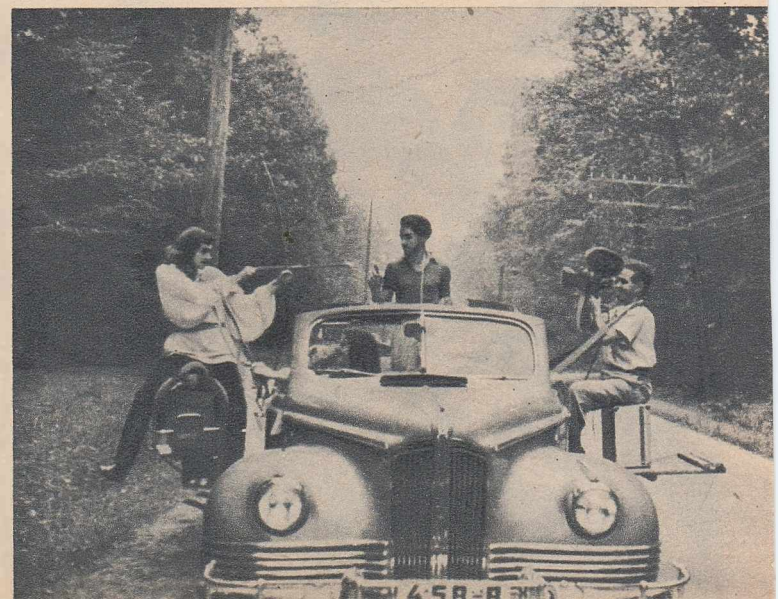

SPECTATORUL NU TREBUIE SĂ ȘTIE...

Pe platou n-a existat decît circa o treime din întreg cadrul, restul a fost desenat. Privind cu atenție, poți delimita cu ușurință imaginea reală de cea desenată, datorită personajelor și lămpilor de la loji (dreapta) care au volum în partea „reală” a fotografiei.

Vajnicul călăreț din film este cocoșat pe o șă atașată la mașină. Pe ecran, galopul său va fi amețitor...

● ILUZIONISM FĂRĂ „ABRACADABRA” ● ÎNAPOI ÎN PREISTORIE ● CÎND ÎNSUȘI
 APARATUL DE FILMAT ÎNCHIDE UN OCHI ● SE CAUTĂ URGENT UN DESENATOR ● V-AȚI
 UITAT VREODATĂ ÎN OGLINDĂ?

Cînd, pe la 1896, interesul pentru „fotografiile mișcătoare” începuse să scadă în Franța, neațtenția unui operator a introdus un element nou în evoluția cinematografului: trucajele. Louis Lumière turnase pînă atunci filme interesante care preveșteau jurnalul de actualități, cîștigîndu-și merite deosebite pentru istoria celei de-a șaptea arte; acum însă își bombarda spectatoarii cu pelicule cenușii despre faptele cele mai banale: un om coborînd scara, altul mîncînd, altul plimbîndu-se, un zid care se

dărîmă. E ușor de presupus că spectatoarii de la „Grand Café” din Paris — unde erau proiectate filmele — nu mai puteau fi emoționați cu asemenea imagini. Într-o zi însă, aceiași consumatori au uitat să-și mai bea cafeaua și au început să soarbă cu nesăț imaginile de pe pînză. Vedeau cărămizi desperecheate minate de o forță misterioasă, mișcîndu-se și construind singure un zid. Ce se întîmplase? Pur și simplu, filmul fusese din greșeală proiectat de la sfîrșit către început, fapt care a dus la nașterea secvențelor neașteptat de interesante și la sfîrșirea ghinionului patronului de cafeana. Anonimul ope-

rator care încurcase proiectarea se situa astfel, fără voie și fără știre, în fruntea tehnicienilor de trucaje.

După un an, în 1897, Georges Méliès deveni inventatorul „stopurilor de motor”, procedeul tehnic care, prin oprirea filmării, creează dispariția bruscă a unor personaje, schimbarea instantanee a hainelor sau a obiectelor aflate în cadru (e procedeul care i-a permis lui Gopo, în „S-a furat o bombă”, lungul șir al schimbărilor Liliane Tomescu din dansul caricatural cu șeful bandei de gangsteri). În timp ce proiecta o bandă filmată de el mai demult în Place de l'Opéra, Méliès

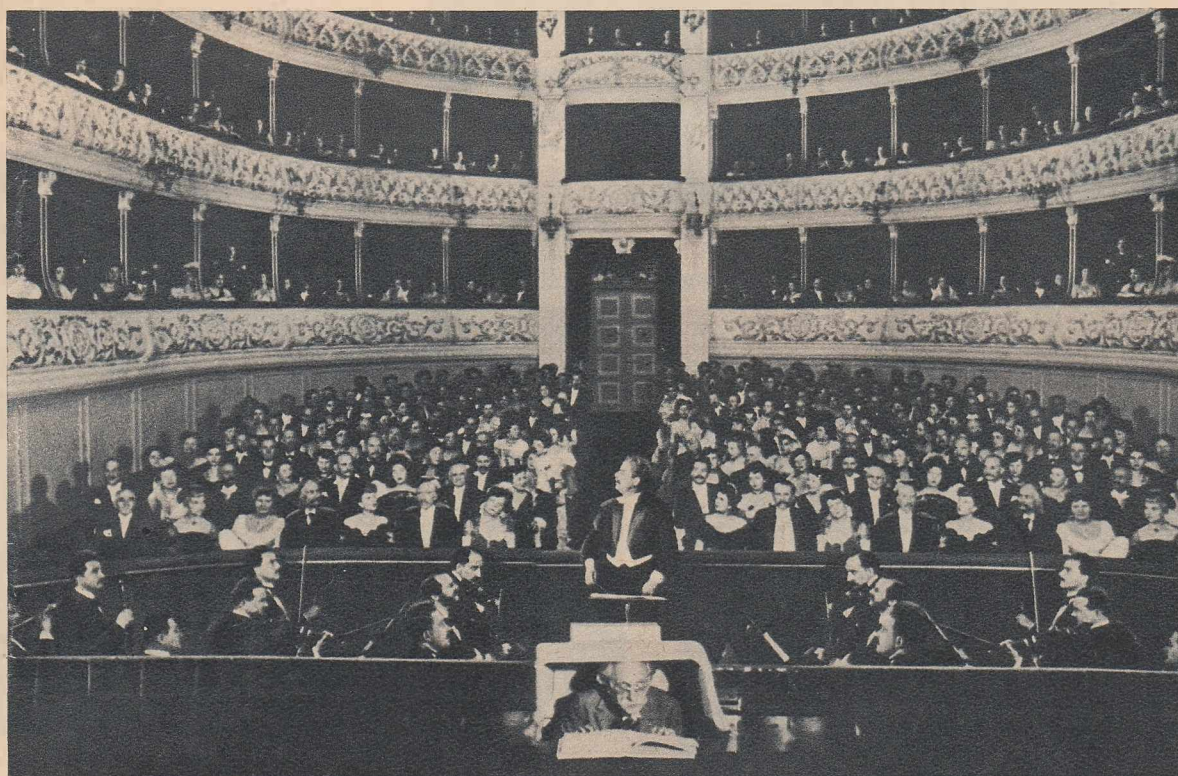
observă cum omnibuzul prins de el pe peliculă s-a transformat brusc într-un... dric. Amintindu-și momentul, secretul a fost dezlegat: în timpul turnării, pelicula s-a blocat, dar circulația a continuat, firește, nestingerită. Omnibuzul plecase, iar după deblocarea peliculei, cînd filmarea și-a reluat cursul normal, artera era străbătută de un cortegiu funebru: iată dezlegată „taină” miraculoasei metamorfoze. Procedeul, o dată descoperit, a uimit ani la rînd publicul gata să se entuziasmeze de aparițiile și disparițiile fără formă „abracadabra”.

Anii care ne despart de epoca lui Lumière și Méliès au redus cafenelele la rolul lor inițial, vîlvîndu-le de spectacolele cinematografice. Cît privește „iluzionismul”, care le făcea pe doamnele sensibile să-și ascundă ochii sub voalul bogatelor pălării cu păsări, flori și fructe, acesta nu ne smulge astăzi decît un zîmbet de o amuzantă superioritate...

...Să presupunem că, făcînd un salt de decenii, un spectator contemporan cu începuturile filmului a pătruns într-o modernă sală de cinema. Pentru ochiul său totul e uimitor. („Va să zică mai amuză încă jucăria domnului Lumière!”). Uimirea îi crește cînd privește secvențele filmului. Tom Degețelul există în carne și oase la dimensiunile de jucărie. „Cum este posibil?”, se revoltă bunul său simț, dublat de o curiozitate explicabilă.

Foarte simplu! Procedeul a fost stabilit încă din preistorie. Strămoșul nostru a observat că inofensivul motan aflat la șapte poște, dacă este privit de aproape, e în realitate un tigru fioros. Descoperire nu tocmai plăcută, dar în orice caz folositoare! Imaginînd în locul tigrului depărtat un actor cu dimensiuni normale și în locul vîntătorului la pîndă ochiul mult mai sensibil al aparatului de filmat, s-a obținut procedeul realizării lui Tom Degețelul „în carne și oase”. Retroproiecția l-a introdus printre actorii „mari”. În timp ce aceștia jucau, în spatele lor era proiectată pe un ecran banda turnată din punctul de vedere al vîntătorului. Aparatul de filmat a fotografiat ambele imagini deodată și... basmul e gata.

... Pe bulevardul 6 Martie, bătrînul spectator de care aminteam s-a adaptat repede stilului bucureștean. În fața sălii unde rula filmul lui René Clair „Tot aurul din lume”, se interesa: „Dumneavoastră nu dispuneți de un bilet în plus?” Instalat în sală, imediat după stingerea luminii, însă, a sărit în sus: „Formidabil! Chestia asta o cunosc”. Pe ecran, Bourvil în rolul lui Mathieu-fiul discută cu Bourvil în rolul lui Mathieu-tatăl. Și pe dată își aminti că în tinerețea lui se întîlnise cu același procedeu în filmele de „mare spectacol” ale lui Georges Méliès, „Om-ul-orchestră” de pildă.

Din nou, puțină atenție! Sala Naționalului bucureștean, construită doar pe jumătate, a fost întregită cu ajutorul reflexelor din oglindă. Privind orchestra și primul rînd al publicului, nu va fi greu să descoperiți fiecare personaj de două ori în poziții identice.

Retroproiecție: pe un ecran în spatele actorului se proiectează imaginea străzii în mișcare. Turnate deodată, cele două imagini au drept rezultat cadrul din film.

Ca și cum i-ar fi închis un ochi aparatului de filmat pentru a nu vedea ce se întâmplă pe jumătate platou, Méliès acoperise atunci o parte din obiectiv cu o catifea neagră, înregistrând numai o jumătate peliculă. Interpretul celor doi Mathieu, Bourvil, ca și Liubov Orlova în „Primăvara”, poate juca unul dintre roluri, apoi — o dată cu deschiderea celuiilalt ochi, adică o dată cu mutarea catifelei, a „caché”-ului — devine în cealaltă jumătate a platoului propriul său partener, jucând în realitate cu... nimeni, iar pe peliculă cu el însuși. Cinematografia modernă a extins întrebuințarea caché-ului. Cu ajutorul lui, prin fotografierea a două elemente reale aflate în puncte diferite, se poate confecționa un decor cu totul nou, existând numai pe peliculă. Tot caché-ul a prilejuit amuzantele cadre din „S-a furat o bombă” când din mașina de piață aproape goală ieșea întreaga bandă de peste zece răufăcători. Pur și simplu ei intrau pe o ușă a mașinii și ieșeau pe cealaltă, dar aparatul de filmat a înregistrat întâi numai jumătatea de cadru cu ieșirea. Apoi, pe cealaltă jumătate, pe unde în realitate intrau actorii, a fost fotografiat Iurie Darie citindu-și imposibil jurnalul.

Mînat de curiozitate, spectatorul nostru s-a dus să vadă și „Darclee”, cu nemărturisita intenție de a-i prinde pe cineaști cu ocazia mică („Am ascultat-o și admirat-o de nenumărate ori pe Harelcea, așa că...”). Domnia să însă își exteriorizează entuziasmul ca pe vremea reprezentațiilor cinematografice de la „Grand Café”. „Nemaipomenit! Scala din Milano! Chiar așa!... Asta-i Naționalul vostru bucureștean?” Și apoi, calculînd: „Ei, s-a cheltuit ceva pentru ridicarea lor din temelii!”

De fapt, nici una din săli n-a existat pe platou așa cum măiestria aparatului le-a prezentat pe ecran. N-ar fi fost nici economic și nici prielnic unei bune fotografii. Niciodată nu poți lumina suficient înălțimea unei săli cu șase rînduri de loji. În timp ce pe platou aparatul fotografiază o parte din viitorul cadru, se caută urgent un desenator. O dată încheiată turnarea, desenatorul intră în funcție. Pensula completează imaginea și — ca într-un desen animat — personajele desenate se pot mișca pe ecran.

— Întotdeauna se construiește atît de puțin? — se auzi glasul decepționat al reînviatului nostru spectator.

— Nu. Uneori platoul găzduiește exact jumătate din decorul de pe ecran.

— Dar cealaltă jumătate?

Răspunsul l-a aflat aruncînd o privire în oglinda plasată în fața jumătății de decor. Încăperea se dublase. A devenit o sală impunătoare și o populează de două ori mai multe persoane. Banala oglindă a contribuit la reînvierea vechiului Național bucureștean, în imaginea căruia, dacă filmul „Darclee” s-ar fi oprit brusc, am fi putut urmări aceleași figuri apărînd de două ori în poziții și atitudini identice.

Spectatorul încearcă totuși să se convingă de existența reală a altor decoruri: „Sper că această casă n-a fost desenată. Se văd detaliile construcției!”

Dreptatea era de partea lui, dar filmarea combinată, trucul, nu i-a dezvăluit modul în care a existat construcția pe platou. Era încă o festă pe care i-o juca pers-

pectiva descoperită de vinătorul din peșteră. Convingerile neobișnuitului oaspete se aflau departe de adevăr numai în privința dimensiunilor. Casa la care se referea era o machetă liliputană, în genul celor întâlnite deseori prin expoziții. La scară reală era construit un singur detaliu din decor. Restul — să-l bagi în buzunar! — se afla foarte aproape de aparat pentru a apare de cîteva ori mai mare pe ecran. Numai unghiul obiectivului integrează macheta detaliului construit și mărimii actorilor. Foarte economic — cal-

culați repede cît poate costa o astfel de construcție „de buzunar” comparînd-o cu una de dimensiuni reale, fie ea și din șipci și cartoane! Nici un film nu se poate lipsi de serviciile unor astfel de machete, cu atît mai mult cu cît scenariul cere uneori distrugerea caselor, incendiul și catastrofele care astfel nu pun nici un fel de problemă.

Spre surprinderea generală, spectatorul devenit contemporan nouă este un fricos. La „S-a furat o bombă” și-a lăsat ochii în jos ca să nu vadă explozia atomică

și dezastrele ei. A mîrșit „Cerisipă”!, referindu-se la construcțiile distruse și a tăcut pînă în momentul cînd oamenii care dețin puterea nucleară se mișcă „automatizat”. „Ca pe vremea mea — constată. Operatorul a obosit, a mișcat mai încet manivela și, la proiecție, actorii umblă prea repede”.

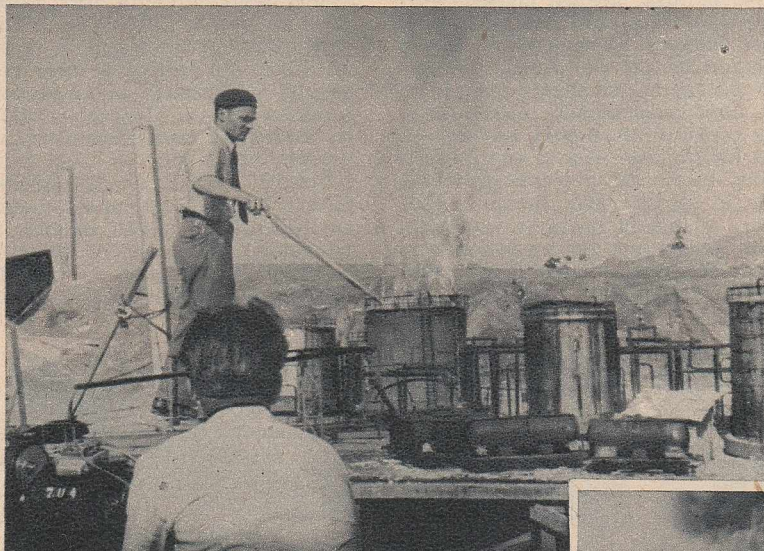
Dar, deziluzie! Momentul era prevăzut și operatorul nu putea obosi, pur și simplu fiindcă aparatul modern e manevrat automat. Încetinirea i-a dictat-o regizorul, după cum tot el i-a dictat-o și în momentul exploziei. Asta pentru ca — prin accelerarea normală la proiecție — explozia de 30 de centimetri și machetele liliputane distruse să apară ca într-un adevărat cataclism.

— Divulgă-mi numele unui vrăjitor de asta tînăr — conchise oaspetele, pe deplin mulțumit de cele aflate.

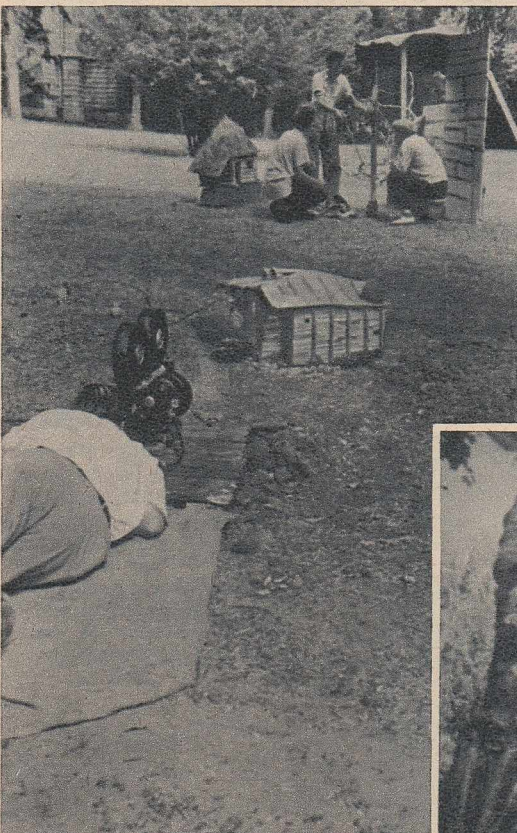
— Inginerul Al. Popescu. E autorul filmărilor combinate pe care le-ați văzut. De altfel, el ne-a explicat toate acestea, pentru a vi le transmite dumneavoastră, cititorilor.

... Și vremelnicul spectator s-a retras ceremonios într-unul din tomurile groase ale istoriei cinematografiei, trăgînd coperta după el.

Radu RUPEA

Impresionantul incendiu de pe peliculă n-a fost decît un mic foc într-o machetă.

O colibă? Nimic mai simplu... În fața obiectivului n-a existat decît o machetă liliputană, pe care unghiul de turnare a făcut-o parte integrantă a singurului detaliu construit la scară normală.

BĂTRÎNEȚEA

O serie de trăsături ale aspectului general și al comportării bătrînilor sînt bine cunoscute tuturor: modificări de înălțime, greutate, forță, aspect al pielii și părului, al fizionomiei și finetei generale a corpului, a mobilității fizice și psihice etc. De regulă, aceste semne sînt însoțite de diferite alte manifestări, mai puțin evidente la prima vedere, dar tot atît de caracteristice: funcțiile organismului se desfișoară la un nivel mai coborît, capacitatea de regenerare a țesuturilor se reduce, rezistența generală a organismului scade proporțional cu gradul îmbătrînirii. Ritmii general ai proceselor vitale și al comportării devine mai lent, iar manifestările de inerție funcțională fizică și psihică, tot mai exprimate și mai frecvente.

DE VORBĂ CU MEDICUL

Care este vîrsta ce trebuie considerată ca normală pentru apariția acestor manifestări? Problema a suscitat numeroase discuții și e departe de a fi rezolvată. I. P. Pavlov, de pildă, considera că vîrsta de 100 de ani e cea care corespunde posibilităților medii normale de viață ale organismului; alți savanți admit chiar valori mai mari. În orice caz, toată lumea e de acord că actuala limită medie de viață — chiar în țările în care s-au făcut cele mai mari progrese în această direcție, printre care și țara noastră — este încă mult sub posibilitățile naturale ale organismului.

Reducerea decalajului dintre limita reală și cea potențială depinde de o serie de condiții și măsuri de ordin social, dar și personal. Astfel, transformările sociale din țara noastră s-au oglindit într-o măsură substanțială și în realizările din acest domeniu (vîrsta medie actuală a populației este de circa 66 de ani, față de 42 de ani în 1932). Dar sub aspectul contribuției personale la valorificarea maximă a condițiilor sociale existente azi la noi, trebuie spus că mai sînt încă destule de făcut.

Despre ce este vorba? În situația în care condițiile de viață și măsurile de ocrotire a sănătății asigură o limitare

din ce în ce mai importantă a factorilor patologici de accelerare a procesului de îmbătrînire, fiecare persoană are obligația de a-și organiza în așa fel viața, încît să reducă la minimum acțiunea acelor factori ce grăbesc procesul „normal” de uzură a organismului. Deși încă nu se știe cu precizie care sînt mecanismele prin care acționează diverșii factori de îmbătrînire, importanța unor dintre ei este astăzi bine precizată. Astfel, un rol foarte important revine alimentației; excesele, ca și lipsa unui regim adecvat atît sub aspect cantitativ cît și calitativ,

sînt cauze frecvente de tulburări metabolice ce accelerează procesele de degradare a organismului. S-a stabilit cu precizie, de pildă, importanța includerii în alimentație a unor cantități determinate de proteine; faptul e de altfel ușor de înțeles, dat fiind rolul esențial al acestor substanțe alimentare în metabolism (trebuie deci combătută prejudecata dăunătoare că utilizarea alimentelor de origine animală, principala sursă de proteine a hranei, ar crea dificultăți organismului, subminînd sănătatea).

Tot astfel, abuzurile toxice (alcool, tutun, cafea etc.), programul dezordonat de muncă și odihnă, surmenajul fizic și intelectual, stările de tensiune nervoasă etc. sînt factori ce degradează treptat organismul, grăbind îmbătrînirea.

Deși în ceea ce privește tratamentul bătrîneții premature s-au făcut o serie de progrese (în această direcție, medicina romînească a adus o contribuție importantă), mijlocul principal de luptă rămîne — ca și pentru celelalte domenii ale medicinei — profilaxia.

Dificultatea constă poate în faptul că, pentru a realiza o profilaxie eficientă în acest caz, trebuie să începem să ne gîndim la bătrînețe încă din tinerețe, adică de la o vîrstă cînd în mod firesc aceasta e ultima problemă ce ne poate preocupa în mod spontan. Dar, întrucît fenomenele biologice se desfășoară în lungi perioade de timp, o asemenea conduită e indispensabilă.

Dr. A. FABIAN

PE URMELE UNEI NOI ATLANTIDE

O expediție sovietică în drum spre Antarctica a înregistrat cu ajutorul sondei ultrasonice, o descoperire care a pus în discuție posibilitatea existenței unei noi Atlantide, de data asta în partea de sud a Atlanticului. Astfel, în largul oceanului, în dreptul gurilor fluviului Orange din Republica Sud-Africană, banda sondei ultrasonice a arătat existența, la mică adîncime, a unei terase netede și lungi. Explorările fundului oceanului au dovedit că aceasta nu este de proveniență marină, ci vădit continentală. Ceea ce înseamnă că în acea regiune a existat cîndva un continent înghițit apoi de apele oceanului.

„SINDICATUL” MAGICIENILOR

Zecile de mii de specialiști în „magie neagră” din Italia trec prin momente palpitate. Ei au fost puși în fața unei probleme pe care, cu siguranță, nu au fost pregătiți să o rezolve. Vrăjitorii profesioniști ar vrea să poată prevedea cum se va solda conflictul dintre „sindicatul” magicienilor fondat de ei și forurile fiscale ale țării. Căci, bineînțeles, prezicătorii nu sînt și nu au fost scutiți de impozite către stat. Elementul nou al problemei este că pînă nu de mult nu fuseseră organizați într-un sindicat, care să le apere interesele.

URLĂTOARELE DE LA 40

Aceasta e denumirea pe care navigatorii au dat-o vînturilor de apus care dezlanțuie uragane în regiunea paralelei 40 din emisfera sudică. De-a lungul acestei paralele oceanele încing întregul glob pămîntesc cu un brîu de apă. Puternicul curent de aer, care nu înfîlnește în drum

nici un obstacol, bate dinspre vest spre est cu o forță uriașă, provocînd talazuri imense și zgomote infernale.

CINE LUPTĂ MAI BINE

Din ordinul Pentagonului catedra de psihologie a universității americane „George Washington” s-a ocupat de o chestiune „de cea mai mare importanță” și anume: să stabilească cine s-au dovedit a fi soldații mai buni — catolicii sau protestanții? Această problemă a apărut în cursul studierii nivelului general al moralului soldaților americani în timpul agresiunii imperialiste din Coreea.

În urma cercetării tuturor materialelor s-a ajuns la concluzia că soldații de religie catolică „luptă mai bine” decît cei protestanți. Rămîne de văzut acum ce măsuri va lua Pentagonul: va intensifica recrutarea catolicilor sau va ordona preoților protestanți să imprime un elan combativ mai mare enoriașilor lor.

VERIFICATIVĂ CUNOȘTINȚELE

ANIMALE ȘI... COZI

Dăm mai jos cîteva caracteristici ale cozilor unor animale. Puteți spune care sînt animalele care poartă aceste cozi?

1) Coada acestui animal, împreună cu nasul și cu părul de pe labele dinainte, îi servește la orientare (cîrțița, șoprla, jderul, risul).

2) În coada sa, animalul acumulează o importantă cantitate de grăsime pe care o folosește apoi în perioada cînd nu găsește hrană suficientă (cămila, morsa, șarpele cu ochelari, crocodilul).

3) Coada acestui animal depășește în general lungimea restului corpului. Coada este fragilă și se rupe ușor, fără nici un inconvenient pentru animal, căci ea crește la loc (castorul, liliacul, șoprla, țiparul).

4) Inelele cozii sale produc un zgomot caracteristic, care sperie animalele care vor să-i atace (șarpele boa, șarpele cu clopoței, șacalul, foca).

5) Coada acestui animal îi servește ca sprîin în timp de repaus și pentru menținerea echilibrului atunci cînd sare (veverița, struțul, oposumul, cangurul).

6) Coada albă este semnul distinctiv al acestui animal, oricare i-ar fi vîrsta. Cînd animalul este cuprins de teamă, coada albă se ridică și „emite” semnale strălucitoare (cerbul lopătar, cerbul de Virginia, antilopa, capra neagră).

6) Cerbul de Virginia.
5) Cangurul.
4) Șarpele cu clopoței.
3) Foca.
2) Morsa.
1) Cîrțița.

Colțul cosmeticienilor

CITEVA PRODUSE COSMETICE UZUALE

Recomandăm mai jos cîteva produse ale industriei noastre cosmetice, cu utilizările respective:

1) Pentru curățatul tenului se întrebuintează un lapte artificial sau o emulsie (de ex. laptele „Mimoza”). Cu ajutorul unui tampon de vată îmbibat cu acest lapte se curăță obrazul seara, înainte de culcare. Se poate folosi și în timpul zilei.

2) Cremele protectoare (sau de zi) apără tenul împotriva agenților atmosferici ori a prafului și ajută la fixarea pudrei. Sînt creme uscate, saponificate, care, pătrunzînd în piele, dau tenului un aspect mat. Toate categoriile de tenuri suportă bine aceste creme, care se aplică după ce obrazul a fost umezit cu apă rece. O bună cremă de acest fel este Elida de zi.

3) Coldcream sînt cremele în compoziția cărora intră un element de bază albul de balenă, ceara de albine, uleiul de migdale sau parafina. Persoanelor cu tenul uscat și normal li se recomandă să le folosească drept creme de zi.

4) Cremele hrănitoare. Din compoziția lor fac parte: lanolina, albul de balenă, untul de cacao, apoi vitaminele uleioase și apoase, hormonii, uleiurile de migdale, alune, parafină și comestibil (cremele Magnolia și Velur). Se aplică seara pe tenul curat, păstrîndu-se 1-1 1/2 oră.

5) Cremele contra pistriilor sînt preparate cu bismut și precipitat alb de mercur, trebuie folosite cu grijă deoarece sînt toxice și printr-o întrebuintare îndelungată ridează tenul. Dacă totuși se recurge la folosirea lor, trebuie să se întrebuinteze și o cremă hrănitoare, care să diminueze efectul de uscăciune al primelor. Cremele cu camfor au un efect mai slab dar nevătămător, în tratamentul împotriva pistriilor. O astfel de cremă este Maria.

6) Cremele pentru slăbit local reduc depozitățile de grăsime, în special pe cele din regiunea gîșei și a taliei. Aceste creme se prescriu decît de un medic specialist.

Georgeta MĂLIN

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

MULT ZGOMOT PENTRU... PUȚIN

- fără rebesistă -

ÎN LOC DE MOTO: Acolo unde definițiile sînt împărțite cu litere mari, scriești dezlegarea... mai mică (e „mult zgomot pentru... puțin!”). Și acum, semnifrațiile:

- ORIZONTAL: 1) ZBOR — ȚIGARĂ. 2) ZECE — DOSAR. 3) RĂCNET — FOAME DE LUP. 4) STÎLP — BULEVARDE. 5) Mese! — CUVÎNT ÎNTRREG. 6) ȚAP — CARTE. 7) ENORMĂ — Vas gol! 8) ALFABET — OPERE. 9) Aere — Fabulist grec.

- 10) TABĂRĂ — A răsună — TONĂ (od.). 11) Fluviu în Peru — CIOCNIRE. 12) INUNDAȚIE — REGIMENT. VERTICAL: 1) ÎNTRREGI — UNIVERSITATE. 2) MILENII — MARATON. 3) ABIS — LEGE. 4) ȘALVARI — BANC-

- NOTĂ MARE. 5) BUNIC — RECLAMAȚII — Aluminos. 6) GAMĂ MUZICALĂ — COPAC — FRÎNGHIE. 7) EXECRABILĂ — Anul Geofizic Internațional — COCOȘ. 8) Rușinoasă — Fiica lui Cadmus (mit.). 9) FARURI — Ghes! 10) DUMITRU — GENIAL. 11) PORTAL — CONTRABAS. 12) DULĂU — COVOR PERSAN.

Cuvinte rare: Eni, Iao.

Dezlegarea jocului „Coacizluno”, apărut în numărul trecut

- ORIZONTAL: 1) Negăție — Cam. 2) Etaș — Străzi. 3) Căzut — C — Ion. 4) Ut — Tulei — Tu. 5) Neroditor — T. 6) O — Arome — Apă. 7) Sau — Rărișor. 8) Cuta — Na — Acc. 9) Uraniu — Ari. 10) T — Cratiță. 11) Alifii — Att.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											

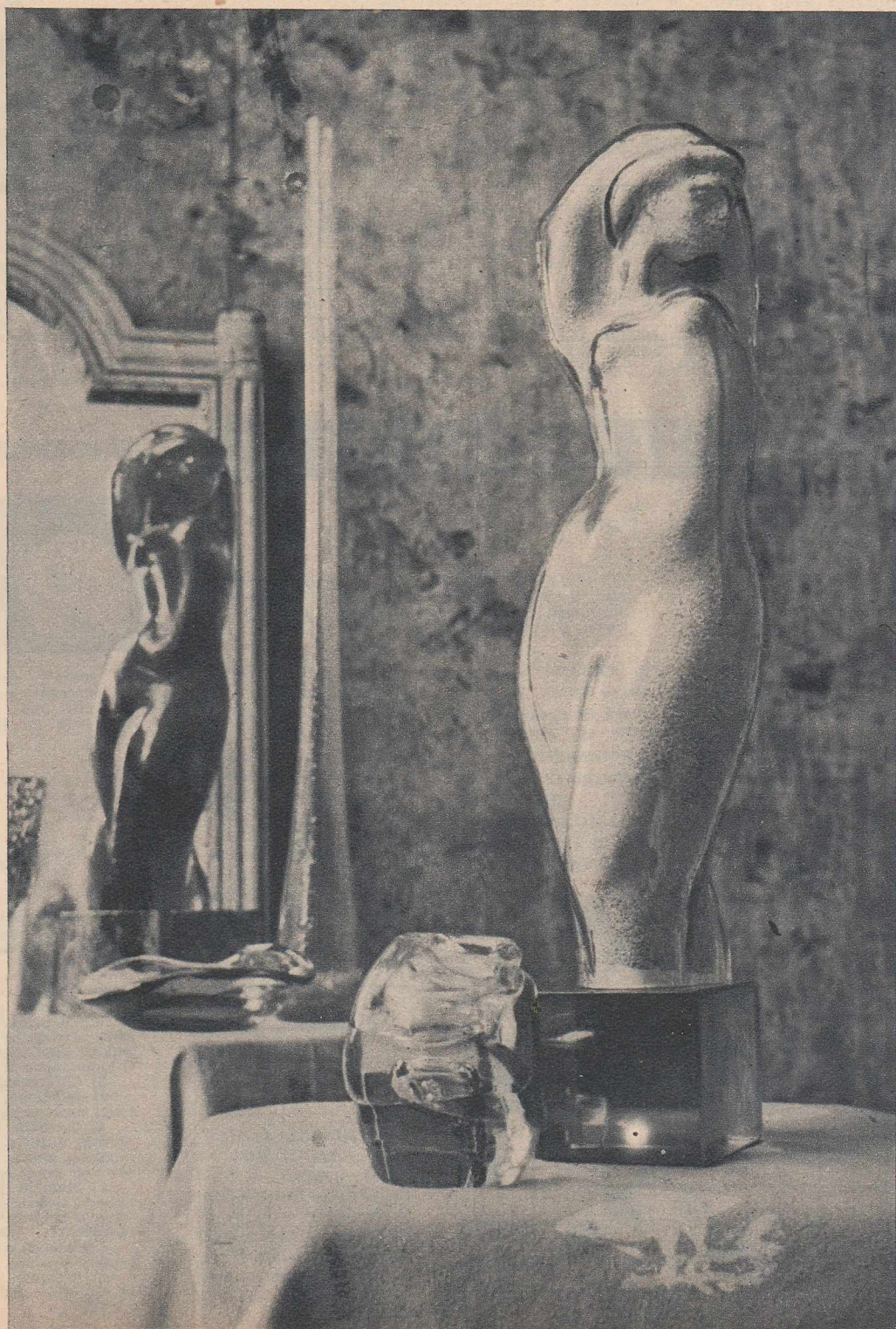
Din sticla cea de toate zilele

Căutînd un asemenea material, sculptorița Zoe Băicoianu s-a îndreptat spre virtuțile plastice ale sticlei, ale sticlei obișnuite, folosită îndeobște ca material industrial de mîna a doua ori cel mult — cu fărîma — în vitralii și mozaicuri. Și iată că, în lucrările pe care Zoe Băicoianu le-a realizat împreună cu Dan Paroescu, fragila sticlă a început să devină rivalul de temut al pietrei: inalterabilă ca structură, dură și puternică atunci cînd e turnată gros, ea aduce în plus vibrația culorii și transparența. Și, desigur, ineditul. Combinate savant, nisipul și soda cele mai banale se dovedesc capabile să înalțe statui, să se modeleze în basoreliefuli monumentale și grațioase, să vorbească într-o expresie plastică plină de efect. Și-au dat, pentru aceasta, mîna o tehnică înaintată și o concepție artistică inovatoare. O primă încercare și un prim rezultat: basorelieful monumental decorativ — de 70 metri pătrați — pentru fațada Institutului botanic din București (în lucru încă, și din care vedeți, într-una din fotografiile de față, doar un fragment).

Sticla colorată era cerută de însăși tema lucrării, în care e vorba de studiul naturii policrome, de flori și plante sălbatice pe care tinerii cercetători caută să le cîștige de partea omului și pentru el. În bucăți de cimenturi colorate, artiștii au încrustat sticla modelată în relief, sticla translucidă și pastelată ce primește lumina pe toată suprafața ei și o reflectă apoi cu nuanțe neașteptate (de altfel, artiștii se gîndesc — cu îndrăzneala inovatorilor — să creeze statui în sticlă a cărei culoare să se schimbe în funcție de orele zilei, de lumina acestora: gîndiți-vă la albastrul amurgului, la trandafiriul dimineților păstrat și mereu improspătat de statuile străzilor și parcurilor! Deocamdată e însă doar un proiect și îl menționăm ca atare).

Dar sticla își dovedește utilitatea și în sculptura ornamentală de interior. În atelierul artistei Zoe Băicoianu pot fi văzute diferite statuete de dimensiuni mijlocii, care sînt de un admirabil efect într-o locuință modernă: un clasic tors, imaginea unei mame cu un copil în brațe, își relevă, în sticla colorată, noi posibilități expresive. Un tors

Din sticla cea de toate zilele, artiștii au scos adevărate opere de artă.

MARMURA, BRONZUL, PIATRA ȘI-AU SPUS — DE SECOLE — CUVÎNTUL ÎN DESĂVÎRȘIREA ȚINUTEI ARTISTICE A ORAȘELOR. ȘI ÎL MAI SPUN ÎNCĂ, CU AUTORITATE. DAR LINIA GRAȚIOASĂ A ARHITECTURII NOASTRE MODERNE, COLORITUL DELICAT AL BLOCURILOR CER PARCĂ UN MATERIAL DECORATIV MAI SENSIBIL, MAI PUȚIN MASIV, IAR LUCRUL ACESTA L-AU SIMȚIT ÎN PRIMUL RÎND ARTIȘTII.

e din sticlă albastră turnată gros, masiv, altul e modelat dintr-o foaie subțire din sticlă tot albastră, în care golul a fost umplut cu nisip auriu. Basoreliefurile mai mici, pentru pereți de interior, proiectele pentru bazine de interior deschid perspective noi decorării clădirilor de utilitate publică — cluburi, săli de teatru, hoteluri.

Dar artiștii au mers mai departe sau, dacă vreți, mai aproape de nevoia cotidiană de frumos a poporului. Ei au redat sticlei cea mai bătrână funcție a ei, cea de a se întru-chipa în obiecte de uz casnic. Numai că aceasta s-a petrecut la un înalt nivel artistic. Cu vasele de flori, fructierele și scrumierele, cu serviciile de vin pe care artiștii le-au creat într-o impresionantă gamă compozițională și coloristică, ei au dovedit ce lucruri frumoase se pot face din sticla cea mai obișnuită. Și demonstrația este cu atât mai prețioasă cu cât uneori producția noastră industrială de sticlărie păcătuiește nu prin calitatea materialului, ci prin formele desuete și prin decorarea fără de gust a obiectelor. Artiștii și-au realizat obiectele din pastă groasă de sticlă modelată în masivitate, din sticlă spumoasă și cu incluziuni de bule de aer, din suprafețe craclate; iar efectele acestea, căutate în însăși structura materialului, s-au dovedit inepuizabile. Nici unul din obiectele create de Zoe Băicoianu nu seamănă cu celălalt — și sînt zeci și zeci de obiecte. Alta este forma, alta suprapunerea de culori, altul jocul valurilor de nuanțe. Sînt aici nu numai fantezia și sensibilitatea artistului, ci și inventivitatea tehnicianului care a studiat meșteșugul sticlăriei în fabrică și care a găsit noi procedee, pentru fiecare obiect în parte. De altfel, Zoe Băicoianu și Dan Parocescu vorbesc cu emoție despre sprijinul real pe care l-au primit din partea muncitorilor sticlării din fabricile Ministerului Industriei Ușoare, intens preocupați de orice noutate tehnică sau artistică, dornici să scoată și din întreprinderile lor produse de valoare. Tocmai de aceea s-ar cuveni ca obiectele de artă realizate de cei doi artiști să nu rămână în faza de unicate, ci să se analizeze posibilitățile de a deveni prototipuri industriale. În general, o legătură mai strînsă a industriei cu artiștii, o mai susținută solicitare a acestora ar duce la realizarea acelor obiecte de uz cotidian cu însușiri estetice pe care le dorim cu toții.

Sanda FAUR-DIMA

Zoe Băicoianu lucrînd la un fragment din basorelieful de sticlă ce va împodobi Institutul botanic.

PRIMĂVARA LA PRAGA

— corespondență specială telefonică —
de Horia LIMAN

În orașul de pe malurile Vltavei, primăvara începe o dată cu scăpătutul lui april. De aceea luna mai este luna muzicii. Cîntă natura, cîntă și Praga. Deasupra sălii de concerte Smetana, deasupra Rudolfinum-ului flutură drapelele albastre împodobite cu un „F” alb — insigna festivalului muzical, care seamănă cu o cheie de sol. Partitura este vastă... În fața publicului se perindă interpreți de faimă mondială, pianiști, violoniști, violonceliști, dirijori, iar săliile devin nelncăpătoare. Li se adaugă galeriile castelurilor — cum se întîmplă, de pildă anul acesta, cînd concertele se cîntă în palatul Valdstejn și între zidurile bătrîne ale castelului din Zbraslav.

Al 17-lea festival și-a deschis canaturile în seara de 12 mai. Programul cuprinde 40 de concerte și recitaluri, spectacole ale Operei comice din Berlin și ale unui buchet strălucit de soliști, de la cei mai prestigioși, pînă la tineri cari înfruntă de puțină vreme cumpăna rigidă a criticii, de la Benedetti Michel-Angelli și Henryk Szeryng, la pianista sovietică Bela Davidovici, în vîrstă de 32 de ani. Printre dirijori, maestrul George Georgescu este cel care ocupă capul de afiș. Anul acesta festivalul „Primă-

vara la Praga” este dominat de muzica modernă. Una dintre piesele de rezistență a fost Simfonia a XII-a a lui Șostakovici, închinată lui V.I. Lenin. Compoziție îndrăzneată, opera aceasta are o mare forță evocatoare și tonuri clare, de un optimism robust, pe care Filarmonica cehă, sub conducerea baghetei impetuoașe a tînărului dirijor sovietic Ghenadi Rojdestvenski, le-a subliniat cu măiestrie.

Miniaturile pline de expresivitate din a doua sonată a lui Bărtok au găsit o desăvîrșită interpretă în violonista engleză Ida Haendel, care a exprimat cu aceeași siguranță peisajele lui Szimanovski și Wieniavski.

Firește într-un festival al muzicii moderne, Igor Stravinsky ocupă un loc de frunte. În anul cînd devine octogenar, compozitorul este sărbătorit la Praga prin cunoscuta „Petrușka” și prin concertul pentru vioară și orchestră — mai puțin cunoscut aici — și căruia Ida Haendel i-a dat strălucire.

Dar în sălile de concerte răsună și acordurile muzicii lui Beethoven și a lui Mozart, a lui Brahms și a lui Haydn. Tradiția dă mîna inovației. Iar Praga celebrează primăvara, aducînd un înalt omagiu genului creator.

SPORT?

de Constantin CHIRIȚĂ

Am citit, nu de mult, o suită de articole ale lui Maurice Vidal, directorul revistei „Miroir Sprint”, dedicate celui mai mare automobilist de curse din lume, Juan Emanuel Fangio (titlul: „Omul căruia i-au murit toți prietenii”). De asemenea, recent am citit într-o revistă amănunte despre accidentul suferit de Stirling Moss, alt pilot ilustru, aproape egalul lui Fangio. Și mai recent am auzit la radio știrea că Stirling Moss nu va mai apare niciodată într-o cursă de automobile. Nu pentru că va abandona acest sport (sport?) cum a făcut Fangio, ci pentru că un picior și o mînd îi vor rămîne paralizate, inerte, toată viața.

Fără nici o exagerare acești doi oameni sînt singurii supraviețuitori din pleiada marilor automobilisti de curse ai ultimilor ani, încît îți poți pune cu legitîmd justificare întrebarea: e vorba de sport sau de un mijloc sigur de sinucidere? A-ți imagina că mai poți săpîni bolidul pe patru roți la 300 km pe oră e o iluzie. O simplă creștătură în asfalt apărut din joaca unor copți, un smoc de iară scăpat ochilor organizatorilor, un norișor de praful care nimeri nu-l poate prevedea înseamnă moarte, foarte sigură. Așa a murit în 1949 Jean Pierre Wimille, cel mai mare pilot al Franței. În timp ce se antrena pe circuit, un jandarm călare a traversat șoseaua lăsînd în urmă un mic nor de praful. O fracțiune de secundă de orbire și mașina s-a zdrobit de copac. Așa a murit în 1953 unul din mari piloți ai Italiei, Felice Bonetto. Ploaia unei nopți a scobit undeva șoseaua. Bolidul s-a sfărîmat de un stîlp. Așa a murit Eugenio Castellotti, Jean Behra, Peter Collins, Luigi Musso și alți piloți celebri. Cîteva firisoare de iară crescute pe neobservate le-au catapultat mașinile la zeci de metri distanță. Cei care n-au murit în competiții, au pierit în accidente de circulație. (Poți oare, după ce cursele te-au înnebunit, să te mai opui

— chiar atunci cînd nu concurezi — furiei vitezei care clocotește în tine?). Așa a pierit celebrul pilot englez Mike Hawthorne.

Între a concura la o cursă de automobile (pentru a face reclamă unei anumite mărci de mașină) și a te arunca de la etajul douăzeci (pentru a face reclamă unor tălpi de cauciuc supraelastic) nu cred că este o mare deosebire. Unde sînt destinderea, relaxarea, reconfortarea, reîntinerirea, refacerea, fortificarea organismului — pe care trebuie să le procure sportul? Uneori aceste curse devin un mijloc de asasinat în masă. Într-o competiție, în Franța, la 11 iunie 1955, pilotul Levegh, după ce s-a izbit mai întîi de mașina unui concurent, cu șocul care s-a addugat celor 280 km pe oră a fost proiectat în public: o dată cu pilotul au pierit 85 de spectatori. Cîtra timp mai tîrziu, în cursa de 1.000 de mile, a fost rîndul marchizului de Ponzago să repete scena.

Probabil că în timpul unei curse la Monaco, miliardarii (poate chiar acționarii ai firmelor de automobile de curse) s-au distrat cînd au văzut Lancia lui Alberto Ascari (după ce a pierdut un viraj), zburlînd peste parapetul șoselei cu viteză de avion și prăbușindu-se în mare chiar în locul unde erau ancorate iachturile lor. Ca prin minune pilotul a scăpat; a apărut la suprafața apei, primînd zimbete și semne de încurajare de la cei din jur. Dar o săptămînd mai tîrziu, la Monza, în timpul altei curse i s-au blocat roțile și o dată cu ele viața.

E lungă lista... Dar Ferrari, Mercedes, Jaguar, Austin, Maserati lansează noi modele de mașini și noi invitații la moarte. Jumătate de oră s-au chinat ferăstrăile cu Lotusul V8 în care se afla Stirling Moss, pentru a-l scoate pe acesta din sfîrșimături. Cu toate acestea toate reclamelor bubue fără conținere: „Ultimul tip de Lancia, nemaipomenitul Lotus V8 etc., etc.”... Ar fi mai bine să se spund: „Ultimul tip de sicriu pe roți. Sigur. Garantat”.

Manolis Glezos.

GLASUL CONȘTIINȚEI CONTEMPORANE

de Florica ȘELMARU

Era foarte tânăr, încă aproape un adolescent, când a smuls de pe Acropole drapelul cu crucea încirliată care, înfipt printre albele marmuri milenare, profana însăși gândirea creatoare a omului. Gestul tânărului atenian striga compatrioților săi (pentru că s-a aflat curînd de el în Grecia întregă), striga celorlalte popoare pe pămîntul cărora tropăia soldățimea hitleristă (pentru că s-a aflat de el și dincolo de granițe) că puterea tiranilor e efemeră, că poate și trebuie să fie răsturnată. În acel sumbru mai 1941, un tânăr grec înălța, pe deasupra uruitului de „Panzerdivisionen”, pe deasupra șuieratului de „Stukas” — mai puternic decît ele — un imn înalt și pur de speranță, de încredere în demnitatea omului, de chemare la luptă. Manolis Glezos a devenit una din acele figuri de eroi în care oamenii regăseau gândurile lor cele mai curajoase, sentimentele lor cele mai avîntate, glasul conștiinței contemporane...

Au trecut de atunci 21 de ani. Copiii născuți în acel 31 mai împlinesc acum vîrsta care în multe țări este aceea a majoratului. Glezos, pe atunci foarte tânăr, încă aproape un adolescent, e azi un bărbat în puterea vîrstei. Și continuă să fie una din acele figuri de eroi în care oamenii regăsesc gândurile lor cele mai curajoase, sentimentele lor cele mai avîntate, glasul conștiinței contemporane... Continuă să fie, din închisoare. Pentru că nimic nu e mai contrar conștiinței contemporane decît ceea ce se întîmplă în-

Acum 21 de ani Glezos-eroul a smuls steagul cu zvastica de pe Acropole. Astăzi, deasupra acestui monument al unei străvechi civilizații, șuieră bombardierele noului ocupant al Greciei: N.A.T.O.

„Să se pună capăt persecuțiilor în Grecia”, „Eliberați eroul național al Greciei”, „Eliberați pe Manolis Glezos” — Iată ce cer oamenii cinstiți în Anglia ca și în întreaga lume.

tr-o parte a lumii contemporane: goană a înarmărilor de două ori inumană (de două ori, pentru că înseamnă și virtualitatea unei catastrofe ucigătoare și realitatea unor poveri economice secătuitoare), alianță cu militaristii vest-germani, continuatori ai celor ce-și agățaseră pe Acropole emblema odioasă. Glezos deținut e un capitol al politicii atlantice.

Glezos și — alături de el — alții, mulți, ca și el credincioși idealurilor poporului lor și ale omenirii. „Lupta antifascistă nu s-a terminat pentru noi”, scriu Glezos, Ambatielos, Papaianis și Takiris în mesajul pe care l-au adresat din închisoarea Egina „Scînteii” și „Romîniei libere”. „De 18 ani se strînge rugina pe lanțurile în care sînt ferecate mîinile noastre acoperite de răni în lupta împotriva fascismului. 1.500 de luptători ai Rezistenței naționale zac în temnițe pentru că au urît fascismul, au luptat și continuă să lupte împotriva lui. În numele luptei noastre comune, în numele dragostei voastre pentru om, pentru civilizație și progres, ne adresăm vouă, tovarăși ai noștri de luptă în cel de-al doilea război mondial, și cerem ajutorul vostru”.

Prin mesajul adresat celor două ziare romînești de către deținuții din închisoarea Egina, glasul lui Glezos se ridică din nou în numele încrederii în oameni, în solidaritatea umană...

Glasul acesta găsește un vibrant ecou în inimile noastre. Împreună cu toți cei ce prețuiesc viața și demnitatea umană, cerem eliberarea luptătorilor democrați din Grecia.

Cititorii ne scriu, noi răspundem

A înflorit pentru a 120-a oară

Vă trimitem o curiozitate din orașul nostru: un păr care în primăvara aceasta a înflorit pentru a 120-a oară. Arborele a supraviețuit multor case din jurul său. Ultima clădire veșnică păruului — destul de bătrână și ea — a fost demolată recent, iar pe locul respectiv se construiește acum clădirea unui viitor magazin universal.

Ștefan ALBU, Năsăud, str. Berăriei, 5

Ce este legea McCarran?

Mă număr printre ceilalți de milioane de oameni de glob indignați de represiunile antidemocratice din S.U.A., bazate pe legea McCarran. Aș dori să știu când a fost elaborată această lege și care sînt prevederile ei concrete.

Ioan DANCIU
bd. Republicii, 98, București

Răspunde C. RĂDUCANU,
redactor la Agerpres.

Se știe că, cel mai adesea, reacțiunea burgheză are nevoie de măsluiri juridice pseudo-legale pentru a-și camufla acțiunile antidemocratice. În S.U.A. paravanul legislativ sub care se desfășoară în ultima vreme noua campanie de tip macarthist poartă titlatura de „Lege pentru securitatea internă” sau legea McCarran-Wood.

Inspirîndu-se din falmoasa lege anticomunistă Smith, adoptată în timpul războiului și pe baza căreia zeci de fruntași ai partidului comunist și personalități democratice din S.U.A. au fost aruncați în închisoare, politicienii „democrați” McCarran și Wood au dezvoltat-o, reușind să-și strecoare „opera” prin Congresul S.U.A. la 23 septembrie 1950.

Legea McCarran și direcția specială pentru controlul „activității subversive”, înființată în virtutea ei, reclamă înregistrarea obligatorie a „organizațiilor de acțiune comunistă”, a conducătorilor și membrilor acestor organizații, sub sancțiuni de 10.000 dolari și cinci ani închisoare pentru fiecare zi intruziune.

Formula, aparent neutră, de „înregistrare” echivalează însă cu recunoașterea culpei de a fi comis acele „infracțiuni” împotriva statului pe care legea McCarran le atribuie organizațiilor incriminate (alături de Partidul Comunist se însușie peste 200 de organizații progresiste). Este vorba de „infracțiuni” care, bineînțeles, n-au fost comise de aceste organizații și care constau între altele din „sabotaj, spionaj, conspirație în vederea realizării scopurilor mișcării comuniste mondiale...”

Imposibilitatea susținerii juridice a acestei legi monstruoase a împiedicat timp de 11 ani aplicarea ei. Ca urmare a presiunilor Administrației Kennedy, la 5 iunie 1961, Curtea Supremă a S.U.A., printr-un vot la limită de 5 la 4 (Insuși președintele Curții, Warren, votînd împotriva și calificînd-o drept „o încălcare față de Constituție”), a considerat-o însă „dennă” de a intra în acțiune.

De atunci, autoritățile americane au trecut la represiuni față de elementele democratice. Conducători ai Partidului Comunist, ca Gus Hall și Benjamin Davis, militanți de frunte ai partidului, ca Philip Bart și J. Jackson, au fost arestați și apoi, ca urmare a protestelor din toată lumea, eliberați provizoriu, pe cautiune. Acum se pregătește simulacrul de proces intentat Partidului Comunist din S.U.A. și fixat inițial pentru 1 februarie iar apoi amînat.

Refuzul comuniștilor, al tuturor oamenilor de bună credință din S.U.A. de a se pleca în fața amenințărilor reacțiunii și a prevederilor de tip fascist ale legii McCarran face parte din lupta pentru apărarea drepturilor elementare ale poporului american și se bucură de solidaritatea întregii lumi.

Cititorii către cititori

Wiktor Horbaczewski, Lodz, ul. Zerawskiego 6 (R.P. Polonă), dorește să facă schimb de corespondență pe teme filatelice.

Doresc schimb de ilustrații următorii: Geta Mustafa, contabilă, Cooperativa Tîgănești, reg. Galați; Agi Omer Tichiret, elev, com. Cobadin, reg. Dobrogea; dr. Gh. Marinescu, com. Bivolari, reg. Iași; Rodica Păun, elevă, Craiova, str. Opanez, 5; Olga Manuela Zelinescu, elevă, com. Scaieni, reg. Ploiești; Ina Pandele, București, str. Sinaia, 29, raionul 1 Mai; Paula Pătru, Ploiești, str. Ciucaș, 4; Nicoleta Burmaz, Craiova, str. Pavlov, 38, bloc B. ap. 11; Nicu Ghibrădic, com. Nanov, raionul Alexandria; Aneta Popovici, Pașcani, str. 30 Decembrie, 94; Rodica Nicolae, Craiova, str. George Enescu, 51; Miron Lazea și Aurel Lazea, muncitori, Hunedoara, bloc 96, ap. 21; Nicoleta Beraru, elevă, Ruginosa (Pașcani); Mina Dobrescu, Craiova, str. Pavlov, 91; Maria Dumitrescu, elevă, Craiova, str. Pavlov, 91; Ion Danciu, Piatra Neamț, str. V.I. Lenin, 77; Ioan Fota, turnător, Constanța, str. Belșugului, 6; Geta Marin, elevă, Ploiești, str. Nicovalei, 2; Un grup de studenți de la Facultatea de mecanizare a agriculturii, Craiova. Pe adresa: stud. Bunghez Violet, Căminul stud. nr. 1, str. Libertății, 31; Alex. Schian, student, Cluj, str. Hașdeu, 45 — II; Gigel Ionță, elev, Ploiești, str. Spătari, 60; Constantin Dincă, Craiova, bariera Vileii, 151; Cornelia Tomescu, elevă, Brăila, str. Carantinei, 23; Stela Petcu, elevă, Tulcea, str. Bucovinei, 4; Carmen Minea, studentă, Timișoara, Complex studentesc, bloc E, str. Cluj, 9; Dumitru Zimbișki, muncitor, Tulcea, str. Mihai Viteaz, 57.

Cîteva din matrițele din bronz cu ajutorul cărora dăci băteau moneda romană.

„Am descoperit o monetărie dacică”

Săpăturile arheologice întreprinse de noi în cetatea dacică de la Tilișca (raionul Sibiu) au scos la iveală, printre altele, piesele unei moneterii antice care a funcționat aici cu aproximativ un secol și jumătate înaintea erei noastre. Este vorba de 14 matrițe din bronz, cu ajutorul cărora localnicii băteau monede de argint romane (denari) de tipul celor emise la Roma. Deși romanii nu cuceriseră încă Dacia la acea epocă, totuși moneda lor se bucura de o largă circulație pe teritoriul dacic. Atît matrițele, cît și alte piese din fier, folosite la baterea monedelor, s-au păstrat timp de peste 2000 de ani într-un vas de ceramică îngropat la o adîncime de 65 de centimetri.

Deosebit de interesant este faptul că monedele romane reproduse în Dacia erau per-

fect identice cu cele bătute în monetăria din Roma. Pe ambele fețe ele reprezentau chipurile diferitelor zei-tăți.

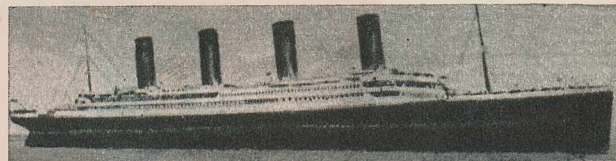
Se pare că avem de-a face cu un atelier care a aparținut unui trib dacic din sudul Transilvaniei, al cărui centru politic îl constituia cetatea de la Tilișca. Tribul a intrat apoi în componența statului dacic organizat de Burebista.

Descoperirea monetăriei aruncă o lumină nouă asupra circulației monetare din Dacia și contribuie în mod substanțial la lămurirea unor probleme de interes economic privind viața străvechii populații autohtone.

Săpăturile arheologice de la Tilișca vor continua și în vara aceasta.

N.P. LUPU, arheolog
directorul muzeului Brukenthal,
Sibiu

Pe Atlantic, acum 50 de ani...

Știu că în 1912 s-a petrecut o catastrofă navală: în urma unei ciocniri cu un ghețar s-a scufundat vaporul „Titanic”. Aș dori să cunosc împrejurările în care s-a produs acest naufragiu.

Gherghina EREMIA,
elevă anul I, grupul școlar
poligrafic „D. Marinescu”,
București

poziție aproape verticală, dispărînd în adîncurile oceanului împreună cu miliardarii și descuții săi: miliardarul J.J. Astor și emigrantul fără nume ce fugea de mizerie, căpitanul Edward Smith aflat în ultima sa cursă înainte de a ieși la pensie și musul plecat în cea dintîi călătorie...

Totuși soarta n-a fost aceeași pentru toți.

Cei șase copii de la clasa I și 24 de copii de la clasa a II-a au fost salvați. Din 144 de pasageri de la clasa I, 140 au scăpat din catastrofă și 80 din cei 93 de pasageri de la clasa a II-a. Dar sutele de copii îngrămădiți în calele vaporului au pierit aproape toți.

De asemenea, din cei 908 membri ai echipajului, 696 s-au înecat.

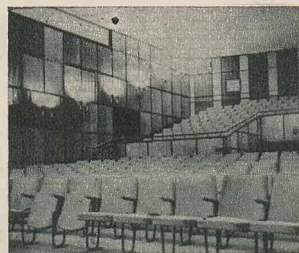
În cele trei ore cît a durat această dramă s-au putut vedea gesturi dintre cele mai nobile, ca și dintre cele mai mîrșave. S-au putut vedea bărbați care și-au condus cu calm soțiile și copiii spre bărcile de salvare, i-au îmbrățișat și s-au retras cu zîmbetul pe buze; o fată de 25 de ani și-a cedat locul unei mame. Dar a fost de asemenea un bărbat care s-a deghizat în femeie. O călătoare a preferat să moară cu cinele său, un dog danez, decît să-și părăsească animalul care n-a fost primit în barca de salvare...

De la fotoamatori

Vizitînd recent grădina zoologică din Alexandria (R.A.U.), am fotografiat aceste două feci, cărora în tinuturile călduroase ale Africii li se asigură posibilități de viațuță printr-o permanentă aprovizionare cu gheață. (Brau Șcarlat, ofițer mecanic pe vasul „Mangalia”).

În noul oraș Onești s-a terminat luna trecută construcția unei noi și mari săli de cinematograf. (Prof. V. Bogdăneș, director adjunct al cursului serai al Școlii medii nr. 2, Bacău).

Brăila, 1962. În primăvara aceasta și-a schimbat înfățișarea și o parte din vechiul centru al orașului nostru. (Z. Vlad).

FLACĂRA

Revistă social-politică
și literar-artistică

Anul XI—Nr. 21 (365)
26 mai 1962

REDACȚIA:
BUCUREȘTI
PIAȚA SCÎNTEII

Casa poștală: 3507
of. 33, Tel. 17.60.10.
int. 1744

ABONAMENTE:

la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

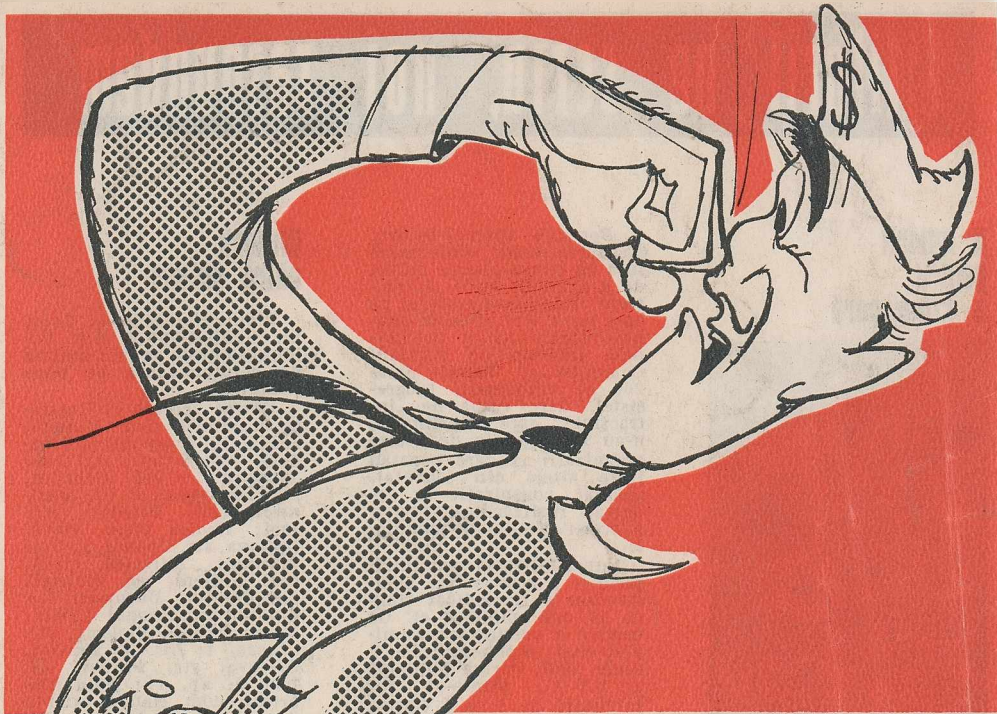
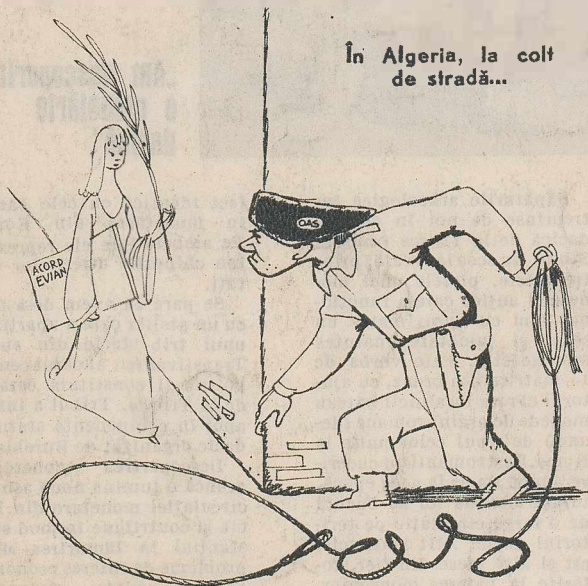
PREȚUL
ABONAMENTELOR:

3 luni: 26 lei
6 luni: 52 lei
un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Ion VULPESCU. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.

PREȚUL REVISTEI 2 LEI

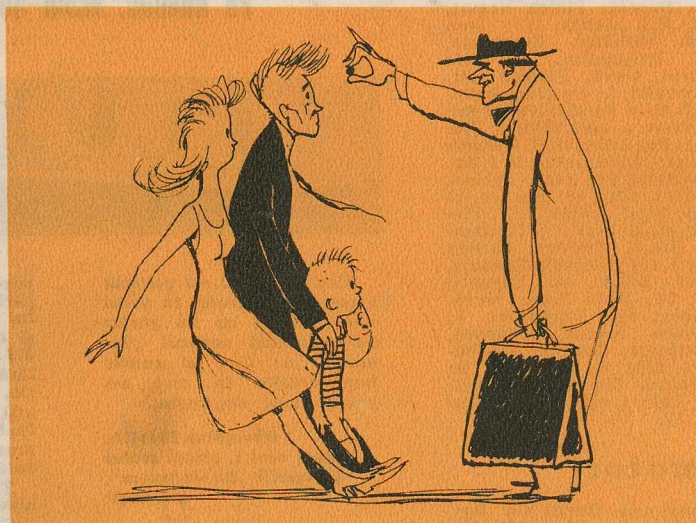
În Algeria, la colt de stradă...

Cum ar arăta în practică, aplicarea doctrinei „primei lovituri”.

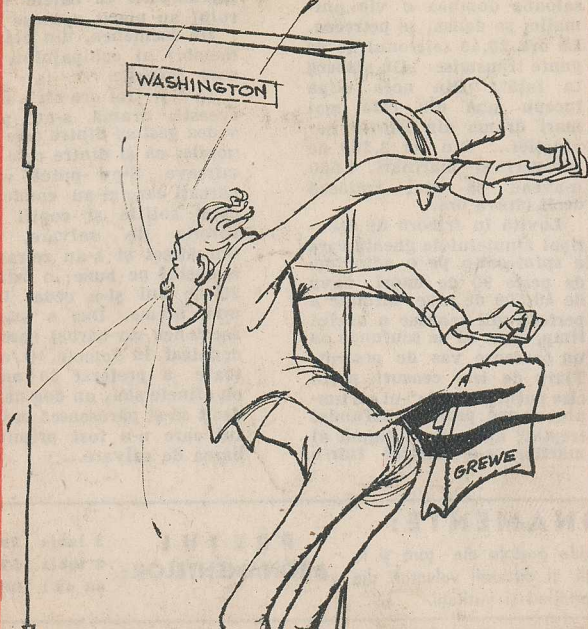
ÎN CÎTEVA LINII

În S.U.A. și groaza este o afacere.

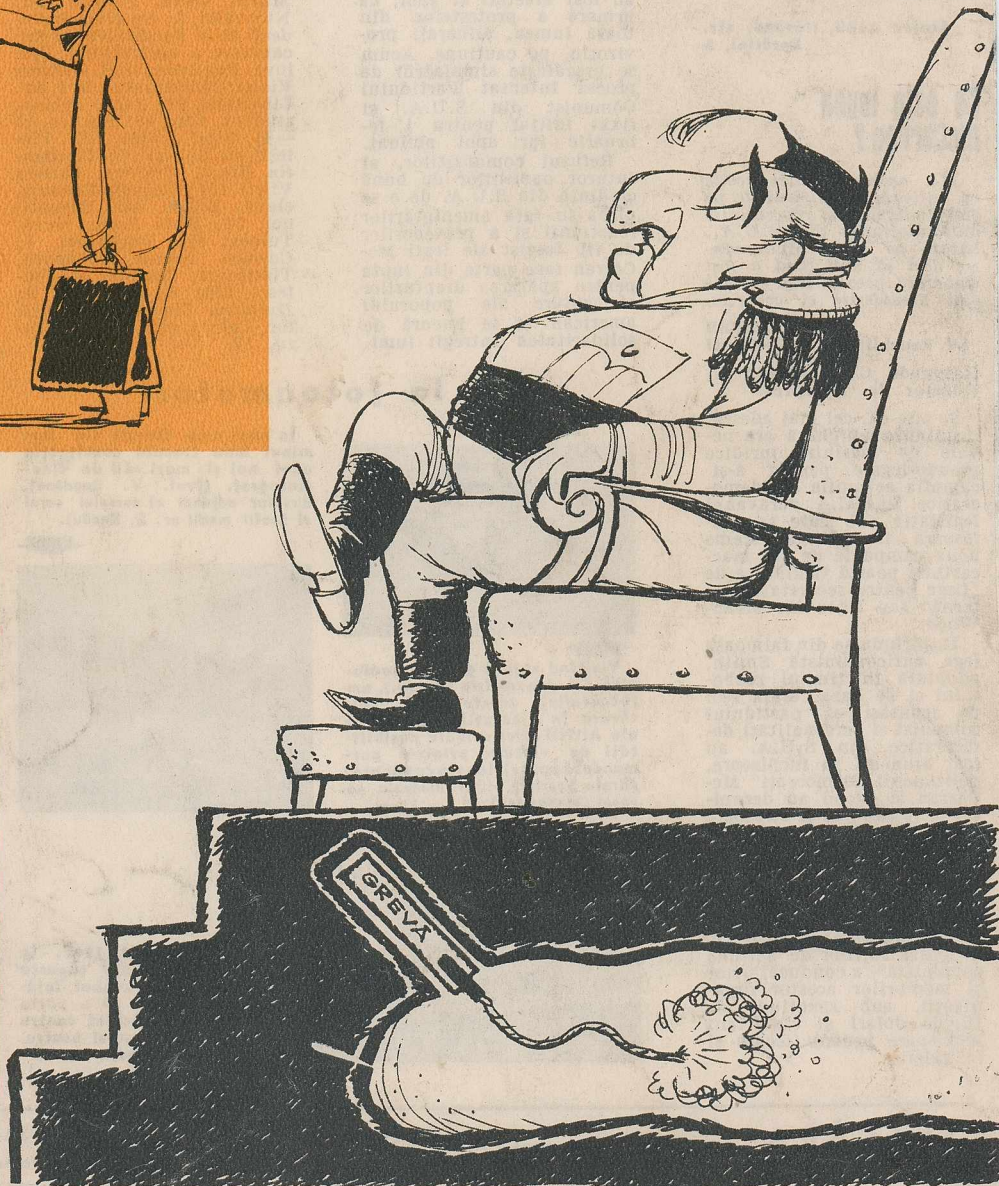

— Pилulele anti-atomice ale firmei noastre vă oferă răgazul necesar să vă săpați în liniște o groapă confortabilă!

Creșterea curentului mondial în favoarea tratativilor a obligat diplomația S.U.A. să rupă contactul cu ambasadorul R. F. G. Grewe, care și-a manifestat obstrucția în chip grosolan.

Cînd crește curentul, nu-i de mirare că se trîntește ușa!

În Spania, greva minerilor — minează!